

**Planer og
meldinger**

Plans and reports

2017/1 ●

Statistisk sentralbyrås internasjonale utviklingssamarbeid Årsmelding 2016

Statistics Norway

Statistisk sentralbyrå

Innhold

Internasjonal samarbeid i Statistisk sentralbyrå	3
Hovedresultater i 2016	4
Samarbeidsland	5
Ghana	7
Kenya	7
Kirgisistan	8
Sudan	10
Sør-Sudan	12
Malawi	14
Ukraina	15
Uganda	16
Zambia	18
Flyktingestatistikk	21
Fattigdom og matsikkerhet	22
Metoder for å øke kvaliteten på helsedata	24
Bærekraftmålene	26
Generisk bedriftsregister	27
Andre oppdragsprosjekter	28
Olje for utvikling (OFU)	30
NORCAP	31
Internasjonale møter	32
Studiebesøk	34
Året i tall	35
Seksjon for internasjonalt utviklingssamarbeid	36

Internasjonalt utviklingssamarbeid i Statistisk sentralbyrå

Det er bred enighet både i Norge og internasjonalt om at god offisiell statistikk og et uavhengig nasjonalt statistikkbyrå er nødvendig for å støtte opp om bedre styresett, demokratiutvikling og utviklingsrettet politikk. Et godt faktagrunnlag som også viser utvikling over tid er nødvendig for god politikkutforming, for å kunne evaluere effekten av ulike tiltak og for å kunne stille myndighetene til ansvar.

FN oppfordrer alle land til å bidra til kapasitetsutvikling innenfor offisiell statistikk. FNs Agenda 2030 for bærekraftig utvikling, vedtatt i 2015, setter ytterligere krav til at alle land må bidra til å sikre tilgang til gode nasjonale data.

Statistikkloven gir SSB ansvar for internasjonalt samarbeid innen offisiell statistikk. SSB samarbeider med andre land i Norden, EU, OECD, FN, og faglige og vitenskapelige internasjonale organisasjoner. SSB bidrar også gjennom utviklingssamarbeidet å bidra til å utvikle, produsere, sammenstille og formidle harmonisert og fullt ut sammenlignbar statistikk på tvers av land og regioner. Noe av dette arbeidet er vi forpliktet til å gjøre. Annet, slik som utviklingssamarbeidet, har vi valgt å bidra aktivt til for å svare på etterspørsel fra norske bistandsmyndigheter, og for følge opp internasjonale anbefalinger fra bl.a. FN. Virksomheten har også en

positiv personalpolitisk side i SSB gjennom å bidra til nye utfordringer, kompetanseutvikling og rekruttering innad i SSB.

Formålet med SSBs utviklingssamarbeid er å bidra til utvikling av gode nasjonale statistikkssystem og til bedre kapasitet for produksjon og bruk av offisiell statistikk i samarbeidslandene. Dette blir gjort gjennom å dele norske erfaringer med produksjon og bruk av offisiell statistikk.

SSBs utviklingssamarbeid skal holde høy faglig kvalitet, og SSB som institusjon skal kunne stå inne for resultatene i utviklingssamarbeidet. For å oppnå dette er arbeidet godt integrert i SSBs kjernevirksomhet, og det er SSB som institusjon som tar ansvar for å sikre kvalitet og resultater i utviklingssamarbeidet.

Utviklingssamarbeidet er i hovedsak organisert gjennom brede og langsiktige institusjonssamarbeid med søsterorganisasjoner i andre land. Ut over dette utfører SSB ulike typer faglige oppdrag på etterspørsel fra Norad, UD og internasjonale organisasjoner. Dette arbeidet støtter opp om landsamarbeidene, og kan for eksempel være metodeutvikling, dataanalyse, erfarings- og dokumentasjonsrapporter, og kartlegging og planlegging av nye landsamarbeid.

Hovedresultater i 2016

I 2016 har SSB hatt virksomhet knyttet til utviklingssamarbeidet som utgjorde ca. 16 årsverk. Det ble gjennomført 64 korttidsoppdrag og SSB har mottatt i alt 13 studiebesøk fra 14 land. Langsiktige og brede institusjonssamarbeid på landnivå utgjorde hoveddelen av dette arbeidet. I 2016 hadde SSB aktive langsiktige samarbeid med i alt 6 land; Kirgisistan, Zambia, Uganda, Mosambik, Sudan og Sør-Sudan. SSBs samarbeid med Malawi kommer i tillegg, men dette samarbeidet har stått på hold gjennom 2016 og det er usikkert knyttet til muligheter og form på videre samarbeid.

Samarbeidet med det nasjonale statistikkbyrået i Kirgisistan hadde 10-års jubileum i 2016 og skal etter planen avsluttes sommeren 2017. Dette langsiktige samarbeidet har bygget sterke relasjoner og gjensidig tillit, og muliggjort omfattende arbeid med å omstrukturere og forbedre prosesser i statistikkbyrået både når det gjelder tekniske løsninger og hvordan institusjonen er organisert. I denne rapporten beskrives oppnådde resultater i 2016 fra dette samarbeidet i tillegg til de øvrige landsamarbeidene.

SSBs engasjement innenfor Olje for utviklingsprogrammet (OfU) økte i 2016. Kartlegging og planlegging av nye samarbeid kom i gang i henholdsvis Ghana og Kenya. I disse landene vil SSBs bidra med bistand til utvikling og bruk av makroøkonomisk modeller som skal hjelpe myndighetene med økonomisk planlegging og god forvaltning av blant annet petroleumsinntektene. Samarbeidene vil også inkludere bistand til utvikling av økonomisk statistikk, som er sentrale datakilder for modellarbeidet. Med støtte fra EFTA gjennomførte SSB også en kartlegging av behov og muligheter for et institusjonssamarbeid med det nasjonale statistikkbyrået i Ukraina. Publisering av statistikk ble identifisert som et sentralt område for samarbeid.

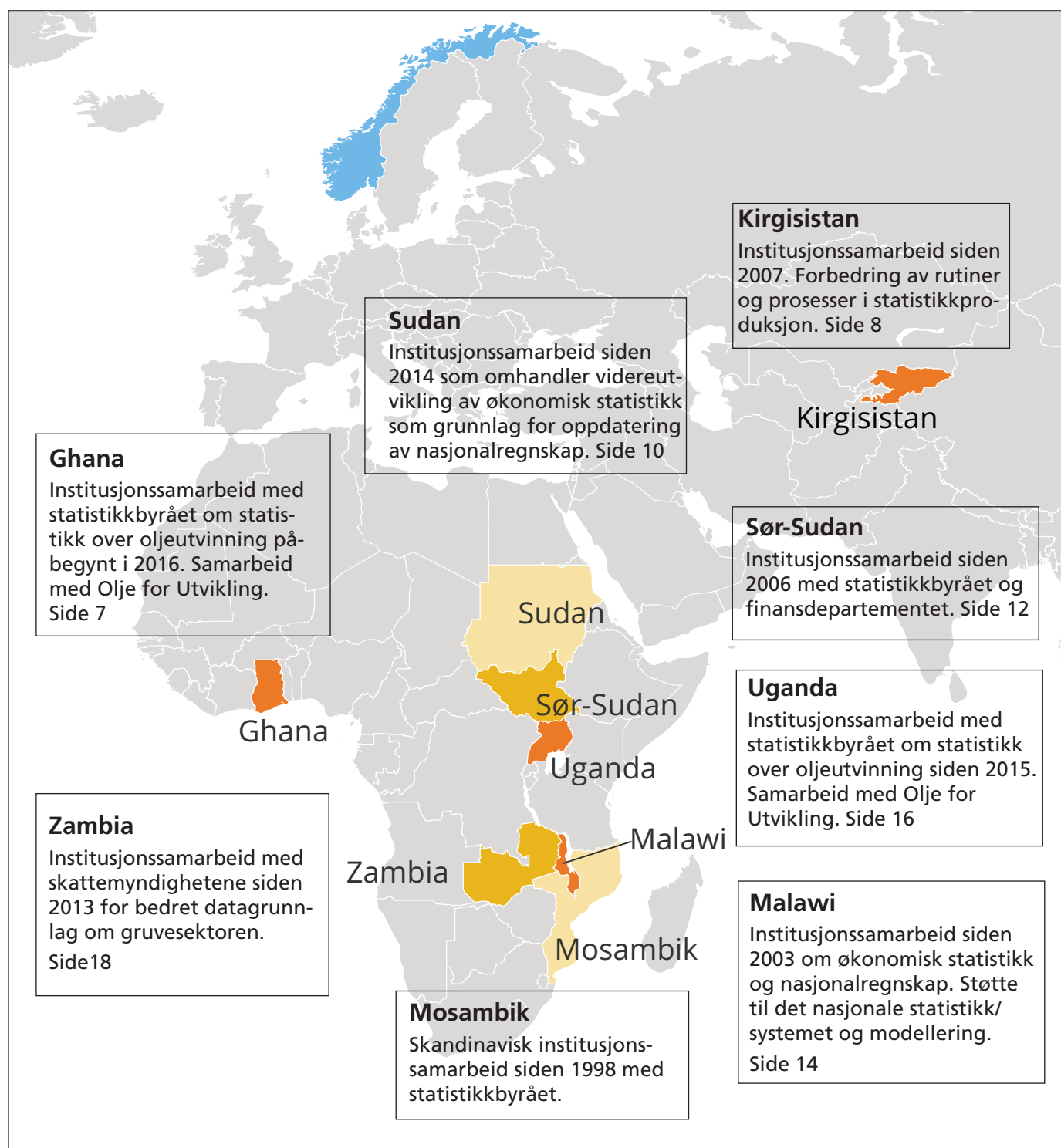
Et prioritert område for utviklingssamarbeidet i 2016 har vært å kartlegge og vurdere hvordan SSB gjennom bistandsvirksomheten kan bidra til nasjonale prosesser for rapportering og oppfølging av bærekraftsmålene. Arbeidet er en pågående prosess der vi blant annet har hatt et godt samarbeid med våre nordiske kollegaer og norske bistandsmyndigheter. Det har her vært viktig å delta og følge med på de mange internasjonale prosessene som fremdeles pågår i forhold til å bestemme de endelige globale bærekraftsindikatorene, utarbeidelse av anbefalinger og handlingsplaner for nasjonal oppfølging og utvikling av offisiell statistikk og retningslinjer for hvordan nasjonale statistikkbyråer best kan bidra i dette arbeidet. Et konkret eksempel på støtte til slike retningslinjer er arbeidet med å forbedre den internasjonale flyktningstatistikken. SSB har sammen med FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og Eurostat påtatt seg å lede en internasjonal arbeidsgruppe som skal utarbeide internasjonale anbefalinger for flyktningstatistikk og statistikk over internt fordrevne flyktninger. Arbeidet med anbefalingene startet i 2016 og skal presenteres for FNs statistikk-kommisjon i 2018.

I tillegg til institusjonssamarbeidene omfattet virksomheten også ulike oppdrag for Norad under rammeavtalen mellom Norad/UD og SSB. Resultatene fra dette arbeidet i 2016 er knyttet til, blant annet, datakvalitet i administrative helsedata som er nærmere beskrevet i denne rapporten.

I 2016 har det strategiske samarbeidet med UD og Norad blitt styrket ved etablering av halvårlige konsultasjonsmøter mellom UD, Norad og SSB. To slike møter ble avholdt i 2016. Det ble også nedsatt en arbeidsgruppe som i 2017 skal utarbeide en ny strategi for SSBs utviklingssamarbeid. For å knytte SSBs utviklingssamarbeid tettere til SSBs statistikkfaglige virksomhet ble seksjon for utviklingssamarbeid flyttet fra Administrasjonsavdelingen til Avdeling for priser, finans- og utenriksstatistikk fra 1.1.2017.

SSBs utviklingssamarbeid var i 2016 i all hovedsak finansiert av Utenriksdepartementet gjennom ambasadene i de enkelte samarbeidsland og av Norad.

Samarbeidsland 2016

Ghana

Norge har samarbeidet med Ghana under programmet Olje for Utvikling siden 2008. Samarbeidet har involvert en ressurskomponent, en miljøkomponent, samt støtte til sivilt samfunn. Siden 2015 har SSB vært involvert i arbeidet med å etablere en finanskomponent.

Hovedmålet med SSB sitt engasjement er å bistå det ghanesiske finansministeriet i å utvikle og bruke en makroøkonomisk modell. Modellen skal hjelpe myndighetene med økonomisk planlegging og til god forvaltning av blant annet petroleumsinntektene. Representanter fra flere statlige institusjoner i Ghana har vært i Norge på studiebesøk og en ekspert fra SSB har besøkt Ghana for videre planlegging. Selve arbeidet planlegges å starte opp i 2017.

Grunnlaget for en makromodell hviler på den økonomiske statistikken som til enhver tid er tilgjengelig. Blant annet derfor vil en stor del av samarbeidet mellom SSB og de ghanesiske myndighetene bestå av bistand til Ghana Statistical Service (GSS) med både kvalitetsforbedringer og produksjon av ny økonomisk statistikk.

Statistikk om foretak og virksomheter

I forprosjektet har det handlet mest om å kartlegge behov og legge planer. Men det er også startet opp faglig samarbeid knyttet til data fra foretaksundersøkelsen IBES II (The Integrated Business Establishment Survey phase II) som GSS samlet inn i 2015/16. Foretaksundersøkelsen er et godt område å begynne med fordi flere av de andre statistikkområdene – og ikke minst makromodellen – vil bruke resultatene fra IBES II. Deler av undersøkelsen er helt nytt materiale i Ghana, blant annet inkludering av servicenæringer og spørsmål knyttet til volum i produksjonen. GSS har bedt SSB om innspill til hvordan dataene behandles og analyseres.

Fakta

Prosjekt	Forprosjekt
Partner	Ghana Ministry of Finance, Ghana Statistical Service
Budsjett 2016	1 099 000 NOK
Donor	Norad, Olje for Utvikling
Tidsperiode	2015-2016
Formål	Starte opp samarbeid med Ghana om petroleumsrelatert statistikk og makroøkonomisk analyse
Stikkord	Olje for Utvikling, foretaksundersøkelse

Resultater i 2016

- SSB, Ghana Statistical Service og Ministry of Finance i Ghana har blitt enige om samarbeidsområder
- Oppstart av samarbeid om foretaksundersøkelse

Besøk fra Ghana Statistical Service. Fra venstre: David Maxwell Bessah fra offentlig finansstatistikk, Anthony Kofi Krakah, leder for næringsstatistikk, Francis Bright Mensah, leder for nasjonalregnskap, Edward Asuo Afram, direktør for økonomisk statistikk og Dominic Odoom fra nasjonalregnskap.

Kenya

SSB startet i 2016 kartlegging av et mulig samarbeid med Kenya om statistikkutvikling og støtte til makro-økonomiske modeller innenfor Olje for Utvikling-paraplyen. Det har blitt gjennomført to besøk til Kenya og et studiebesøk til Norge, og inkluderte flere ulike kenyanske institusjoner. To områder har særskilt blitt vurdert: Mulighetene for et institusjonelt samarbeid med Kenya National Bureau of Statistics (KNBS) om statistikkutvikling knyttet til petroleumssektoren og mulighetene for et samarbeid med Macro Working Group (MWG) om støtte til å inkludere en oljekomponent i landets makroøkonomiske modeller.

Det ble arrangert et seminar under kartleggingsturen til Kenya i mai med besøkende fra flere kenyanske institusjoner hvor SSB orienterte om oppbygging og organisering av petroleumsrelatert statistikk i Norge. Særlig ble avtaler og regelverk omkring utveksling av data mellom ulike institusjoner gjennomgått.

Studiebesøket i september til Norge bestod av en delegasjon på 10 personer fra KNBS, Ministry of Energy and Petroleum, Ministry of Environment (MoE), Ministry of Energy and Petroleum (MoEP), Kenya Institute for Public Policy Research and Analysis (KIPPRA), National Treasury of Ministry of Devolution and Planning (MoDP).

Fakta

Prosjekt	Kartlegging
Sentrale partnere	Kenya National Bureau of Statistics (KNBS), Macro Working Group (MWG)
Budsjett 2016	830 000 NOK
Donor	Norad, Olje for Utvikling
Tidsperiode	2016
Formål	Utrede muligheter for samarbeid om petroleumsrelatert statistikk og makromodeller
Stikkord	Makromodeller, petroleumsrelatert statistikk

Første del av besøket var til SSB i Oslo med vekt på petroleumsrelatert statistikk og makromodeller. Finansdepartementet delte norske erfaringer med oppbygging av et petroleumsfond. Studiebesøket omfattet også besøk til Oljedirektoratet, Petroleumstilsynet og Miljødirektoratet.

Ved utgangen av året har et først innspill til resultatrammeverk blitt oversendt Olje for Utvikling (OfU). Trolig vil også deler av 2017 gå med til videre planlegging før et OfU-program for Kenya kommer på plass.

Resultater i 2016

- Seminar organisert med flere kenyanske institusjoner om oppbygging og organisering av petroleumsrelatert statistikk i Norge.
- Studiebesøk til Norge

En bredt sammensatt delegasjon fra Kenya besøkte SSB i september 2016. Fra høyre; Anthony Mugane (MoE), Hannah Wang'ombe (KIPPRA), Benson Kiriga (KIPPRA), Felix Nyongesa Mutunguti (MoEP), Isaac Ndegwa (KNBS), Jamshed Ali (MoDP), Benjamin Muchiri (KNBS), Jackson Kiprono (MoDP), Adano Wario (National Treasury), James Gatungu (KNBS) og Hans Viggo Sæbø (SSB)

Kirgisistan

SSB har samarbeidet med National Statistical Committee of the Kyrgyz Republic (NSC) siden 2006. I 2016 har vi jobbet med:

- Utvikling av elektronisk datainnhenting og planlegging av ny modul for dataanalyse
- Kvalitetsarbeid og prosessgjennomgang av statistikkområder
- Samkjøring av metadatasystemer
- Utvikling av HR

Prosessgjennomgang

NSC har bestemt seg for å bruke FNs virksomhetsmodell (GSBPM), som er et felles referansegrunnlag for den statistikkfaglige produksjonsprosessen. Ved å bruke denne modellen som basis, har vi gått gjennom flere statistikkers produksjonsprosesser ved hjelp av en LEAN-metodikk for å kartlegge prosessene. Siden NSCs dokumentasjon for de enkelte statistikkene er mangelfulle, har det vært nyttig å kartlegge 6 forskjellige statistikker i tillegg til å lage dokumentasjon underveis.

I motsetning til de fleste europeiske statistikkbyråer, er statistikkproduksjonen i NSC fordelt på ulike delkontorer. Innsamling og første bearbeiding gjennomføres som regel i regionale kontorer (på to ulike nivåer), videre bearbeiding og tilrettelegging gjøres i Main Computing Center (MCC), mens analyse og formidling gjøres av NSC sentralt. Grunnet trang økonomi, er det lite kommunikasjon mellom sentralkontoret og regionene og også mellom regioner. Hver enhet/person gjør sin del av jobben og ser ofte ikke helheten. Via prosessgjennomgangen, har man samlet sammen alle som

Fakta

Prosjekt	Institusjonssamarbeid
Partner	National Statistical Committee of the Kyrgyz Republic (NSC)
Budsjett 2016	5 183 NOK
Donor	Utenriksdepartementet Seksjon for juridiske, økonomiske og forvaltningsspørsmål
Tidsperiode	2006 - 2017
Formål	Forbedre rutiner og systemer i statistikkproduksjonen.
Stikkord	Modernisering av virksomheten, formidling

jobbet med samme statistikk og diskutert problemstillingene sammen. På den måten har man sett styrkene og svakhetene i hver produksjonsprosess.

Elektronisk rapportering

Data NSC samler inn er fremdeles basert på papirskjema bortsett fra på noen få statistikkområder. Det har lenge vært etterspørsel fra bedrifter om å kunne rapportere informasjon elektronisk. En løsning for elektronisk innrapportering har blitt utviklet. I 2016 ble applikasjonen testet ved hjelp av tre pilotskjemaer og man har jobbet med å planlegge fase 2 i prosjektet som skal handle om datakontroll. Vi forventer at applikasjonen for databearbeiding er på plass før prosjektet skal avsluttes i 2017.

Metadata

NSC har omfattende systemer for definisjon av variabler og annen informasjon om data, altså metadata. Dette har ikke vært systematisert og har ført til mangel på sammenlignbarhet og fare for dobbelttelling. En prosjektgruppe i NSC jobber med å lage et enkelt system for metadata. En mal for variabeldefinisjoner og

Prosessanalyseworkshop. Dag Roll-Hansen, Beken Kenjebaev og Ayfer Storrud fasiliterer gjennomgang av ulike statistiske prosesser for blant annet Yulya Krasnikova, Chinarkul Abdrakhmanova, Gulzat Kurmanova, Toktobubu Omurkanova, Malika Abdukadirova og Gulmira Ermekebaeva.

Resultater i 2016

- Første fase av prosjektet «elektroniske skjemaer» er ferdig for 3 pilotskjemaer
- Prosessgjennomgangen av diverse statistikker har bidratt til bedre dokumentasjon av statistikkproduksjonen
- Mal for metadatasystemet er godkjent av det 'metodologiske styret' i NSC

metadata ble godkjent av NSCs metodestyre i 2016. En del arbeid gjenstår fremdeles med å samkjøre de ulike variabeldefinisjonene. Gruppen har press på seg til å fullføre dette arbeidet snarlig da resultatene skal integreres i det elektroniske rapporteringsverktøyet.

HR

I forbindelse med å omstrukturere statistikkproduksjonen er det også viktig å tenke på de ansatte. SSB støtter derfor også HR-arbeid i NSC. I 2016 har arbeidet gått spesielt på fadderordninger for nyansatte. NSC har ønsket å utvikle egne faddere og å utvikle materiale som kan brukes av disse. En workshop har også blitt gjennomført.

I tillegg har arbeidet med å utvikle et intranett fortsatt. Det er forventet at en ny og mer stabil løsning vil være ferdig i begynnelsen av 2017.

Utfordringer

Både NSC og SSB har begrenset arbeidskapasitet utenfor vanlig drift og dette har ført til forsinkelser i prosjektfremdriften. Begge organisasjoner jobber dog målrettet med å sette av tilstrekkelig tid til prosjektsamarbeidet. I 2016 var det også store omskiftninger i NSCs ledelse som har ført til at prosjektet til en viss grad måtte konsolideres med ny ledelse.

Prosjektet skulle formelt avsluttes ved utgangen av 2016, men har blitt formelt forlenget til sommeren 2017. Det vil likevel bli en utfordring å oppnå alle prosjektets målsetninger innen prosjektslutt. Begge organisasjoner arbeider derfor for en forlengelse utover dette.

Hvorfor metadata?

Metadata er «data om data», og statistisk metadata handler om å strukturere informasjonen om statistikkene: Hvilke variable inngår? Hvilke klassifikasjoner brukes? Hva slags enheter er det det rapporteres om? Hva slags informasjon finnes egentlig i tabellene som publiseres?

Metadata er viktig for å ha en felles helhetlig forståelse av de forskjellige begrepene. Innad i organisasjonen er metadata viktig for hele produksjonsprosessen: fra planlegging av nye statistikker via datafangst og analyse til publisering. Det å ha et felles, integrert og sentralt

Kirgisistans historie: Karavanseraj, overnattingssted for reisende på silkeruten og en jurt, tradisjonelt nomadetelt i Tash Rabat, Kirgisistan.

Anne Abelsæth diskuterer metadata med Liuksina Tekeeva (ryggen til), Svetlana Valuyskaya (til venstre), Viktoriia Birukova og Shirin Ulanbekova

NSCs leder Akylbek Sultanov og SSBs leder Christine Meyer signerer forlengelse Memorandum of Understanding mellom våre to organisasjoner.

oppdatert metadatasystem sikrer kvalitet i alle ledd, og man unngår risiko for at feil versjon av for eksempel en klassifikasjon eller en variabel brukes. I tillegg gjør et sentralt metadatasystem det lett å finne informasjonen man er ute etter, og det muliggjør sammenligning av statistikk på tvers av emneområdene.

For brukerne av statistikken er også metadata viktig for forståelsen av hva statistikken faktisk forteller i tillegg til å gi informasjon om publiseringstidspunkter, definisjoner av begrepene som brukes, lovhomeklar, internasjonal rapportering osv.

Sudan

SSB har hatt kontakt med Sudan Central Bureau of Statistics (CBS) gjennom en årrekke, formalisert med egen prosjektfinansiering fra ambassaden i Khartoum fra og med 2014.

Samarbeidsprosjektet har tre hoved pilarer:

1. Videre utvikling av økonomisk statistikk som grunnlag for nasjonalregnskapet – spesielt fokus på foretak og register
2. Bred teknisk støtte til arbeidet med den nasjonale forbruksundersøkelsen (NHBPS 2014/15)
3. Individuell og institusjonell kapasitetsbygging

Prosjektet ble avsluttet i 2016, og året har derfor vært preget av at samtlige aktiviteter skal dokumenteres og bringes fram til endelig avslutning eller til et nivå der CBS selv skal kunne være i stand til å videreføre.

I løpet av året har SSB gjennomført 16 korttidsoppdrag med teknisk assistanse til Sudan, hver med varighet 1–2 uker. Delegasjoner av fagfolk fra CBS og til dels andre statlige organisasjoner i Sudan (Skatt, Toll, Nasjonalt Informasjonssenter og Sudan Registrar) har besøkt SSB og Brønnøysundregistrene (BRREG) til sammen 3 ganger, og vi regner med et siste besøk av denne typen til Oslo i januar 2017 før denne fasen av

Fakta

Prosjekt	Institusjonssamarbeid
Sentrale partnere	Central Bureau of Statistics
Budsjett 2016	3 395 000 NOK
Donor	Utenriksdepartementet ved den norske ambassaden i Khartoum
Tidsperiode	2014-16
Formål	Institusjonell og individuell kapasitetsbygging
Stikkord	Økonomisk statistikk, nasjonalregnskap, register, forbruksundersøkelse, OCR-skanning, fattigdomsanalyse

prosjektet avsluttes. Vi har etter hvert etablert gjensidig tillit og god direkte kontakt mellom fagfolk på ulike områder i begge institusjoner, og arbeidet med prosjektledelse, koordinering og kommunikasjon går bra. Vi følger fortsatt den opprinnelige prosjektplanen med noen praktiske mindre justeringer som følge av vedtak gjort på prosjektårsmøte – sist avholdt i Khartoum 5. september 2016.

Viktigste innsatsområder for samarbeid dette året har, som foregående år, vært editering og ferdigstilling av NHBPS 2014/15. Det er særlig arbeidet med opprettinger av husholdningenes forbruk i detalj som har tatt langt mer tid enn opprinnelig forventet. Presset fra brukersiden (nasjonalt og internasjonalt) om tilgang til data har vært merkbart i økende grad utover i 2016. Etterhvert som data ble ferdig kvalitetssikret av CBS i løpet av andre og tidlig tredje kvartal, kunne arbeid med beregning av fattigdomslinje, matvaresikkerhet, nye vekter for bruk til konsum pris indeks arbeid (KPI) og en tabell rapport som omfatter hele undersøkelsen endelig slutføres og dokumenteres.

Anne Trolie underviser deltakere i et kurs for unge ledere i CBS.

Andre og mindre omfattende aktiviteter i prosjektets siste år har vært hjelp til å sette i gang oppgradering til SNA2008, støtte til videre nasjonalt arbeid med koordinering av administrative registre samt teknisk løsning og kapasitetsbygging på en nettbrettbasert løsning med elektronisk spørreskjema for ukentlig og månedlig innhenting av varepriser på markeder i Sudan. Endelig, mot slutten av året, klarte vi i samarbeid med CBS treningssenter også å gjennomføre et sterkt ønsket kurs med ledelsestrening for yngre ansatte i CBS.

Utfordringer

Sudan har hatt en dramatisk reduksjon i oljebaserte inntekter og nedgang i utenlandske investeringer siden separasjonen fra Sør-Sudan i 2011. Den fortsatte amerikanske økonomiske embargoen mot Sudan forverrer situasjonen ytterligere. I prosjektsammenheng merkes embargoen både i form av restriksjoner på import av teknisk utstyr, tilgang til programvare og ikke minst på manglende mulighet for elektronisk overføring av finansiering til Sudan.

CBS hovedkontor, og kanskje enda større grad IT kontor, er lokalisert i svært gamle og uegnede bygninger preget av manglende vedlikehold og svak infrastruktur. Her trengs innsats slik at institusjonen kan drive sikker datalagring og effektiv statistikkproduksjon basert på moderne infrastruktur og teknologi slik et nasjonalt statistikkbyrå har som lovpålagt oppgave.

Kamelmarkedet i Omdurman

Studiebesøk fra Sudan til SSB Oslo.
Tema konsumprisindeks.

Resultater i 2016

- Forbruksundersøkelsens hovedrapport klar for endelig godkjenning og publisering
- Fattigdoms- og matsikkerhetstall dokumentert og klar for endelig godkjenning og publisering
- Nye «vare kurver» i 18 delstater for priser til KPI forventet klare ved årsskiftet
- Applikasjon for nettbrett basert innsamling av priser (KPI) utviklet og klar for implementering
- Strategi for videre arbeid med register levert

SSB's bidrag til leder trening for yngre ansatte i CBS

Toppledelsen i CBS fremmet allerede på årsmøtet i 2015 sterkt et ønske om å få på plass et lederkurs basert på norsk tradisjon for sine yngre ansatte. I november 2016 kunne vi endelig gjennomføre et slikt ukelangt kurs i samarbeid med CBS tenings-senter i Khartoum.

Bestillingen fra CBS inkluderte bakgrunnsstoff om statistikk i internasjonal og nasjonal sammenheng og oppbygging av effektive statistikkssystemer. Hoveddelen av kursinnholdet fokuserte særlig på prosjektledelsesteori og -verktøy, kvalitetssikring, teambygging og «jeg som leder», inklusive samtaler om karriereplaner. Mesteparten av undervisningsmaterialet var hentet fra tilsvarende kurs som holdes for SSB ansatte og var basert på LEAN konseptet.

Det var første gang de to SSB ansatte gjennomførte denne typen teknisk assistanse i et relativt konservativt og arabisk talende miljø, og det var med stor spenning vi sammen gikk løs på oppgaven å komme over språklige og mulige kulturelle barrierer mellom kursholderne og de om lag 20 deltagerne. Erfaring i etterkant viste at gruppen var svært aktiv og at kommunikasjonen fløt rimelig bra på engelsk med litt støtte på arabisk underveis. Utstrakt bruk av gruppearbeid fungerte bra, og særlig gruppenes oppsummering av kursinnholdet siste kursdag i form av presentasjoner for CBS' nye Generaldirektøren var en suksess. Dette sikret både at ledelsen fikk et innblikk i hva de unge ansatte faktisk hadde gjennomgått av trening samtidig som de unge ambisiøse fikk anledning til å «skinne» overfor toppledelsen. Presentasjonene viste at deltakerne hadde klart å sette kursinnholdet inn i en lokal kontekst.

Sør-Sudan

SSB startet samarbeidet med daværende Southern Sudan Commission for Census, Statistics and Evaluation (SSCCSE) i 2006, og har bidratt til å bygge opp institusjonen. Etter forespørsel fra Utenriksdepartementet i Norge, startet SSB i 2010 med å utvikle kompetanse i makroøkonomisk analyse og finanspolitikk i Ministry of Finance and Economic Planning (MoFEP) i Sør-Sudan. Dette ble vurdert som en naturlig utvidelse av samarbeidet. I tillegg til makroøkonomiske analyser har SSB bistått finansdepartementet med fattigdomsanalyser hvor fattigdomsstatistikk beregnes basert på data fra husholdningsundersøkelser.

Bruk av makromodellen har blitt en del av utarbeidelsen av statsbudsjettet, og det har derfor vært viktig for modellgruppen å samarbeide med budsjettavdelingen i MoFEP. Målet for 2016 var å øke kvaliteten på data som brukes i makromodellen og til andre analyser. Videre ønsket vi å konsolidere allerede ervervet kunnskap hos makrogruppen i finansdepartementet i Sør-Sudan. Dette ble vanskelig gjort av at det ble innført reiseforbud for SSB-ansatte til Sør-Sudan på grunn av økte uroligheter, noe som også resulterte i at vi trakk ut vår langtidsrådgiver. Dette har også resultert i sterkt redusert aktivitet i prosjektet om fattigdomsanalyse i 2016.

Prosjektet gjennomførte likevel noen aktiviteter i 2016. Disse gikk i hovedsak ut på presentasjoner relater til makromodellen og dennes anvendelse, samt bruk av modeller for å lage økonomiske prognoser. Finansdepartementets verktøy for å lage statsbudsjett tar for eksempel ikke hensyn til hvordan underskudd og oppbygging av gjeld setter restriksjoner for økonomien

Fakta

Prosjekt	Institusjonssamarbeid
Sentrale partnere	Ministry of Finance and Economic Planning (MoFEP)
Budsjett 2016	3 000 000 NOK
Donor	Utenriksdepartementet
Tidsperiode	Inneværende prosjekt fra juli 2016 - til juni 2017
Formål	Utvikle bærekraftig kapasitet i finansdepartementet for god makroøkonomisk styring og strategisk finanspolitikk. Bidra til kunnskap om fattigdoms analyse og måling av fattigdom.
Stikkord	Fattigdomsanalyse, fattigdomsmodell, makroøkonomi, økonomisk politikk, olje, offentlig budsjett, modell, kapasitetsbygging.

i fremtiden, og dette ble belyst ved bruk av modellen. Også simuleringer der vi belyste andre scenarioer og disses virkning på økonomien ble utført. De to workshopene viste at makrogruppen er i stand til å oppdatere og bruke modellen. Vi fikk også bekreftet at dette verktøyet har fått et visst ry når det kommer til å analysere den Sør-Sudanske økonomien, både i andre avdelinger i departementet så vel som hos andre institusjoner i Sør-Sudan.

I samarbeid med britiske Overseas Development Institute (ODI) Fellowship, og det internasjonale pengefondet (IMF) jobbet vi sammen med ansatte i finansdepartementet i Sør-Sudan og lagde førsteutkastet til budsjettaket for statsbudsjettet for budsjettåret 2016-2017. Dette er en lovpålagt aktivitet og for første gang ble det ferdigstilt i henhold til tidsfristen.

Statsbudsjettet for 2017/18

I henhold til loven (Public Financial Management Act) skal makroavdelingen i Finansdepartementet levere et anslag på forventede inntekter for det neste budsjettåret (som starter 1. juli) innen midten av november året før. Derfor var tema på en workshop i Nairobi i november 2016 å lage et førsteutkast over estimerte inntekter i statsbudsjettet for 2017/18, den såkalte «budget envelope». Deltakerne bestod av fire ansatte i MoFEP i tillegg til direktøren for makroavdelingen, en kortidskonsulent fra SSB, en langtidsrådgiver fra IMF og en fra Overseas Development Institute (ODI).

Etter diverse presentasjoner om teorigrunnlag og analyseverktøy ble deltagerne delt inn i grupper etter tema på inntektssiden i statsbudsjettet. Gruppene jobbet således med å estimere inntektene fra sine områder og der en sektor grep inn i en annen sørget vi for å ta hensyn til dette. I løpet av to dager var førsteutkastet klart og ble presentert for direktøren. Dette er første gangen makroavdelingen har klart å gjøre ferdig budsjettaket innen tidsfristen.

1 Workshop for å estimere «budget envelope» i Nairobi, november 2016. Fra venstre Mr. Alex Michie (ODI), Mr. Chol Makol Agoot Makol (Direktør, Aid coordination), Mr. Robin Choudhury (SSB), Mr. Adel Williams Garang Angong (Macroeconomic Department), Mr. Moses Mabior Deu Awol (Director General), Ms. Betty Benjamin (Macroeconomic Department), Mr. Bryn David Battersby (IMF), Ms. Nyantiop Martha Agoot Akuei (Leder, Macroeconomic Modeling Unit).

Resultater i 2016

- MoFEP har lært opp to nyansatte
- Kvartalsrapporter lages, trykkes og publiseres
- Makroavdelingen lagde budsjettak til budsjettavdelingen i tide for første gang

Malawi

Samarbeidet mellom National Statistical Office of Malawi (NSO) og SSB startet opp i 2004 og har omfattet flere ulike statistikkområder. Hovedvekten av støtten har gått til utvikling av basis økonomisk statistikk og da særlig støtte til en årlig økonomisk undersøkelse av de mellomstore/største bedrifter i Malawi samt oppbygging og støtte til nasjonalregnskapsarbeidet i NSO. Prosjektet har også omfattet sosialstatistikk, herunder støtte til en årlig levekårsundersøkelse.

Det har i 2016 vært liten aktivitet i samarbeidet og med unntak av en gjennomgang av IT-systemet ved NSOs hovedkontor i Zomba og ved NSOs kontor i Lilongwe har det ikke vært øvrige SSB-aktiviteter. Gjennomgangen av IT-systemet viste at NSO har utfordringer knyttet til å vedlikeholde nettverkssystemer og å få på plass gode lagringsrutiner. SSB utarbeidet en rapport med anbefalinger til NSO om hvordan IT-systemet kan sikres bedre.

NSO vedtok i 2014 å legge om nasjonalregnskapet til fordel for en enklere Excel-basert løsning. NSO fikk noe teknisk bistand fra SSB til å gjennomføre denne overgangen, men ved utgangen av 2016 er denne omleggingen ennå ikke helt i mål og nasjonalregnskapstall basert på det nye systemet er ikke publisert.

Innværende prosjektfase startet i 2011 og skulle etter opprinnelig plan vært avsluttet i juni 2014, men ble besluttet forlenget med en «non-cost extension» fram til 2016. NSO sendte sluttrapport for denne fasen sommeren 2016. Sluttrapporten er til behandling i ambassaden. NSO og SSB har sendt en søknad til ambassaden om å videreføre samarbeidet – og da særlig med sikte på å sikre støtte til utvikling av nasjonalregnskapsarbeidet.

Resultater i 2016

- Gjennomgang av IT-systemet resulterte i anbefalinger for sikring av IT-systemet
- Søknad om videreføring av prosjektet levert

Fakta

Prosjekt	Institusjonssamarbeid
Sentrale partnere	National Statistical Office of Malawi (NSO)
Budsjett 2016	218 000 NOK
Donor	Utenriksdepartementet ved den norske ambassaden i Lilongwe
Tidsperiode	2011-2014 (prosjektet er forlenget uten at nye midler er tilført)
Formål	Styrke NSOs rolle som sentral statistikkprodusent i Malawi
Stikkord	Økonomisk statistikk, nasjonalregnskap

NSOs bibliotek i Zomba

Ukraina

Fakta

Prosjekt	Kartlegging institusjons samarbeid
Sentrale partnere	State Statistics Service of Ukraine (SSSU)
Budsjett 2016	158 900
Donor	EFTA Statistical Office
Tidsperiode	2016
Formål	Utrede og planlegge
Stikkord	Teknisk samarbeid

SSB og State Statistics Service of Ukraine (SSSU) kartla høsten 2016 mulighetene for et framtidig samarbeid. I 2016 gjennomførte også Eurostat en Global Assessment av det ukrainske statistikkssystemet og anbefalingene derfra var viktig i planleggingen av et potensielt prosjekt. Kartleggingen bygger også videre på to tidligere institusjons-samarbeid via EU, begge med en gruppe europeiske statistikkbyrå med Danmark Statistik som hovedpartner. Kartleggingsprosessen var finansiert av EFTAs statistikkontor i Luxembourg. Gjennom et kartleggingsbesøk til Ukraina og et studiebesøk til Norge ble potensielle elementer i et samarbeid definert og diskutert.

Det overordnede målet for et eventuelt prosjekt er å bidra til faktabasert politikkutforming i Ukraina. Et mulig prosjekt vil inkludere institusjonell utvikling, forbedret publisering og innsats for å bygge større tillit til den offisielle statistikken, videreutvikle statistikkområder som prisstatistikk og nasjonalregnskap og forbedret IT infrastruktur.

Resultatet av diskusjonene går inn i en søknad til Utenriksdepartementet om finansiering til et institusjonssamarbeid mellom SSB og SSSU.

Studiebesøk fra SSSU til SSB: Vadym Pishcheiko (SSSU), Olena Puzanova (SSSU), Iryna Zhuk (SSSU), Irene Tuveng (SSB) og Tetiana Shcherban (SSSU).

Resultater i 2016

- Planleggingstur til SSSU og studiebesøk til SSB gjennomført
- Mål for et potensielt samarbeid utarbeidet

Diskusjoner i SSSU.

Uganda

Statistikk på petroleumssektoren

Olje for Utvikling (OfU) har i over 10 år hatt et samarbeid med Ugandiske myndigheter. Programperioden for det pågående samarbeidet strekker seg fra 2015 og ut 2017. Under finansplanen i samarbeidet inngår støtte til utvikling av petroleumsrelatert statistikk. Her bistår SSB Uganda Bureau of Statistics (UBOS) slik at de kan produsere og publisere statistikk som dekker petroleumsaktiviteten i landet. Dette er et bidrag til at Ugandas myndigheter praktiserer åpenhet i forvaltningen av petroleumsressursene, og at tilgjengelig informasjon bidrar til at befolkningen kan holde myndighetene ansvarlige.

Prosjektets hovedmål

Statistikk på petroleumssektoren er viktig for alle land som har olje- og gassproduksjon. Prosjektets hovedmål er derfor at UBOS i større grad skal kunne produsere og publisere oljereelatert statistikk. For å nå dette målet fokuserer prosjektet på fire hovedområder:

- Investeringsstatistikk innen på olje og gass
- Inkludere olje og gass sektoren i nasjonalregnskapet
- Statistisk foretaksregister for oljesektoren
- Generell institusjonsbygging for å støtte opp om de tre overnevnte punktene

Olje- og gassinvesteringer

Investeringsstatistikk innen olje- og gassinvesteringer er et av hovedmålene for samarbeidet mellom SSB og UBOS. I Norge er dette en sentral «oljestatistikk» som får mye oppmerksomhet, både av media og styresmakter. I 2016 har det vært mye aktivitet i prosjektet for å utvikle denne statistikken i Uganda.

For å få god datakvalitet er spørreskjemaet som sendes ut av avgjørende betydning, og det er viktig med en prosess som gir tid nok og som involverer flest mulig interessenter. I løpet av 2016 har spørreskjemaet blitt testet og evaluert både av det ugandiske oljedirektoratet og oljeselskapene. Spørreskjemaet ble deretter revidert og er nå godkjent av UBOS. Det har også blitt gjennomført en pilot, som vil legge grunnlaget for hvordan kommende datainnsamling skal organiseres. Spørreskjemaet er utviklet for også å dekke nasjonalregnskapets behov for data.

Fakta

Prosjekt	Institusjonsprosjekt
Sentrale partnere	Uganda Bureau of Statistics (UBOS)
Budsjett 2016	2 100 000 NOK
Donor	Norad, Olje for Utvikling
Tidsperiode	2015-2017
Formål	Forbedre UBOS kapasitet til å produsere og publisere petroleumsstatistikk.
Stikkord	Olje- og gassinvesteringer, nasjonalregnskap, foretaksregister

Utvikling av en ny statistikk er utfordrende. Det krever at et godt samarbeid mellom selskaper og statistikkbyrå etableres, samt at det utvikles gode databearbeidings og publiseringsrutiner.

Nasjonalregnskap

UBOS har ansvaret for å produsere og publisere nasjonalregnskapet i Uganda. Nasjonalregnskapet er et viktig bidrag til den økonomiske styringen av et land og Ministry of Finance Planning and Economic Development (MoFPED) er blant de viktigste brukerne.

I 2016 har det vært to hovedaktiviteter knyttet til nasjonalregnskapet: Å sørge for at investeringsstatistikk innen olje og gass samler inn nødvendig informasjon, for deretter å planlegge hvordan dette skal integreres i nasjonalregnskapet. Det er gjort gode fremskritt på begge områder. UBOS har sammen med SSB lagt ramme for hvordan investeringer i oljesektoren skal dekkes i nasjonalregnskapet. Investeringsstatistikken innen olje og gass er i Norge sentral for at oljesektoren kan dekkes tilfredsstillende i nasjonalregnskapet. Derfor har dette arbeidet høy prioritet i Uganda, og vil være end av de sentrale områdene for prosjektet i 2017.

Foretaksregister

Et register over foretak er sentralt for kunne kartlegge og dokumentere hvordan sammensetningen i en økonomi endrer seg over tid. I Uganda, hvor oljesektoren nå er i oppblomstring, vil et slikt register kunne dokumentere hvordan den økonomiske sektoren utvikler seg. SSB arbeider med å utvikle et generisk system for foretaksregister (Software). Systemet ble i mai presentert for UBOS, som har gitt tilbakemeldinger om sine behov. Dette systemet dekker den tekniske løsningen, og for å ha et velfungerende register er det nødvendig å fylle det med data med god kvalitet. I 2016 har SSB sammen med UBOS startet vurderingen av datakilder. I løpet av 2017 er målet å arbeide videre med kvalitet samt koble datakildene.

Uganda Bureau of Statistics
i Kampala

Utfordringer

Det er utfordrende å utvikle ny statistikk, og i Uganda krever investeringsstatistikken innen olje og gass et godt samarbeid mellom flere institusjoner og oljeselskaper. Alle involverte parter ønsker å bidra, men etablering av nye rutiner har gjort at innsamling av data har blitt noe forsinket. Dette har igjen ført til noen forsinkelser for nasjonalregnskapsdelen av prosjektet. En mer generell utfordring er at til tross for stort engasjement kan det til tider være utfordrende å sette av nok ressurser (tid) i en hektisk hverdag.

Resultater i 2016

- Spørreskjema for innsamling godkjent av UBOS
- av investeringsstatistikken
- Teknisk løsning for foretaksregister presentert og evaluert av UBO

Godt spørreskjema nøkkelen til god kvalitet

I Uganda er det brukt god tid for å lage et godt spørreskjema til olje- og gassinvesteringer. Av praktiske grunner ble det valgt å utvikle et papirskjema. Prosessen frem til et godkjent spørreskjema i Uganda har vært lang og involvert flere institusjoner, foretak og individer. Et godt spørreskjema er nøkkelen til å samle data med god kvalitet.

«Hvis du tydeligvis ikke anstrengte deg når du laget spørreskjemaet, hvorfor skal respondenten anstrenge seg når de svarer på spørreskjemaet?»

Mick Cooper

Uganda tok utgangspunkt i en kartlegging av informasjonsbehovet for å tilfredsstille kravene til rapportering i forbindelse med nasjonalregnskapet når de utviklet skjemaet. Prosjektet har samlet et bredt mannskap fra SSB, hvor både seksjon for metode, nasjonalregnskap og industri og FoU-statistikk har bidratt i tillegg til seksjon for utviklingssamarbeid. Erfaringer fra det norske skjemaet ble brukt i utviklingen av den første arbeidsversjonen av skjemaet sent 2015. En vesentlig del av denne første fasen i skjema utviklingen, er å etablere kontakt med oppgavegivere for å undersøke hvordan informasjonsbehovet samsvarer med slik selskapet har systematisert informasjon i sine systemer. I denne forbindelse ble det utført bedriftsbesøk hos samtlige oljeselskaper i Uganda i 2016 for å få deres perspektiver på skjemaet som forelå på det tidspunktet.

Hoveddelen av skjemaet består av kostnader fordelt på ulike kostnadsposter, sortert på ulike faser av oljeutviklingen, og prediksjoner om fremtidige investeringer. Samtalene med oljeselskapene var viktig av flere årsaker: Det var viktig å etablere nøkkelkontakter i selskapene for å videreføre dialogen i utviklingsarbeidet som fulgte, og møtene avslørte behov for tilpasning av skjemaets oppbygning og utfordringer knyttet til å komme frem til kostnadsposter som er like relevante og dekkende for alle selskapene. Arbeidet som fulgte i tiden etter feltarbeidet ble brukt til å tilpasse skjemaet etter tilbakemeldinger fra møtene.

I skrivende stund blir siste skjema versjon testet ut i datainnsamlingen, og det er knyttet spenning til hvordan de utfylte papirskjemaene som kommer inn vil se ut.

Zambia

Samarbeidet med Zambia er ganske utypisk for SSBs samarbeid da vi jobber med flere Zambiske institusjoner med skattemyndighetene i spissen. Målet med arbeidet er likevel det samme: å bidra til bedre datakvalitet og statistikk. I dette prosjektet er det koblet opp mot kvaliteten på kobberdata som samles inn og bearbeides av ulike offentlige institusjoner.

Arbeid med å koble og vekte data er i gang

I løpet av 2016 har vi begynt å få tilgang til data fra flere av kildene, og vi kunne derfor starte med å koble data. Arbeidet med å samkjøre de tre registrene er godt i gang, og det er laget en plan for hvordan de tre systemene bedre kan integreres. En prototype for å kontrollere og koble rapporterte data er utviklet. Utenrikshandelsmodulen har det også blitt arbeidet med og flere konkrete forslag til forbedring i systemene har blitt foreslått.

Central Statistical Office of Zambia (CSO) har kommet mer på banen og leder nå arbeidsgruppen som har

Resultater i 2016

- Serversystem klart til bruk
- Prototype for kobling og verifisering av rapporterte data delvis på plass
- Første resultater av kobling tilgjengelige

Fakta

Prosjekt	Institusjonssamarbeid
Partner	Zambian Revenue Authority (ZRA), Ministry of Mines and Development (MMMD), Central Statistical Office (CSO)
Budsjett 2016	3 336 000 NOK
Donor	Utenriksdepartementet ved den norske ambassaden i Lilongwe
Tidsperiode	2013 - 2017
Formål	Å etablere et datainnsamlings og –verifiseringssystem for kobberproduksjon fra metallgruvene i Zambia. Målet er at systemet produserer data av god kvalitet og å dermed avslutte en langvarig nasjonal uenighet om hvor mye kobber (og andre metaller) som blir produsert og eksportert.
Stikkord	Register, økonomisk statistikk

ansvaret for dataanalyse. Dette er en positiv utvikling siden CSO er institusjonen med mest kompetansen på dette feltet, inkludert teknikker og oppbygging av statistiske undersøkelser. Det kan også vise seg å være et viktig bidrag til en videre utvikling og bedre opplæring av lokale eksperter.

Serversystem klart til bruk

I begynnelsen av desember blir MOSES (Mineral Output Statistical Evaluation System) serversystem ferdigstilt. Det er et avansert system, med to separate server-systemer, fysisk adskilt, men forbundet via fiberoptisk nettverk og satt opp til å 'speile' hverandre. Anlegget får god ekstra kapasitet som kan benyttes av alle stakeholders som tilleggsressurser til egne IT-sys-

Lastebil med kobberkatoder på veien i Zambia

Workshop: Diskusjoner rundt datakvalitet. Fra venstre: Joseph Tembo (Leder utenrikshandel, CSO), Barbara Muyabi (IT, CSO), Robert Musipa (ZRA), Roy Chaikatisha (Pacra), Hans Kristian Østereng (SSB), Chanda Mutale (ICT, CSO) og Tabila Mazhamo (MMMD/Cadastre)

temer. Innen utgangen av året vil brukere bli klarert og gitt relevante tilganger til MOSES' delsystemer. Så snart dataene lagres i dette systemet vil koblingen av data også forenkles betraktelig.

Elektroniske portaler under utvikling

Zambian Revenue Authority (ZRA) har med hjelp fra United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) utviklet en elektronisk portal for innrapportering av data fra gruvene. Denne har vært testet i 2016, og målet er at man går over til denne rapporteringsløsningen i 2017. Et system for kontroll av innkomne data er delvis på plass, og et system for søknad og innvilgelse av eksporttillatelser er under utvikling.

Utfordringer

Prosjektet er fremdeles langt bak opprinnelig tidsplan, og det vil kreve høy aktivitet framover for å komme i mål med alle planer innen prosjektets planlagte slutt sommeren 2017. Dette gjelder spesielt analyse og kobling av data siden dette er avhengig av at de tekniske løsningene kommer på plass. Det har dessuten vært en utfordring at zambiske eksperter ikke er tilstrekkelig involvert. SSB og ambassaden har uttrykt at det er meget viktig at dette kommer på plass for at kontroll og verifisering av data på tvers av kilder – hovedmålet for prosjektet – skal kunne være bærekraftig på sikt.

Et viktig møte i ZRA ble holdt 23. november hvor Hans Peter Melby fra ambassaden i Malawi deltok. Her ble det uttrykt klart behov for en mer forpliktende deltakelse (med klare arbeidsinstrukser) for gruppens medlemmer. Det ble også vedtatt at det norske engasjementet skal vare ut første halvår 2017.

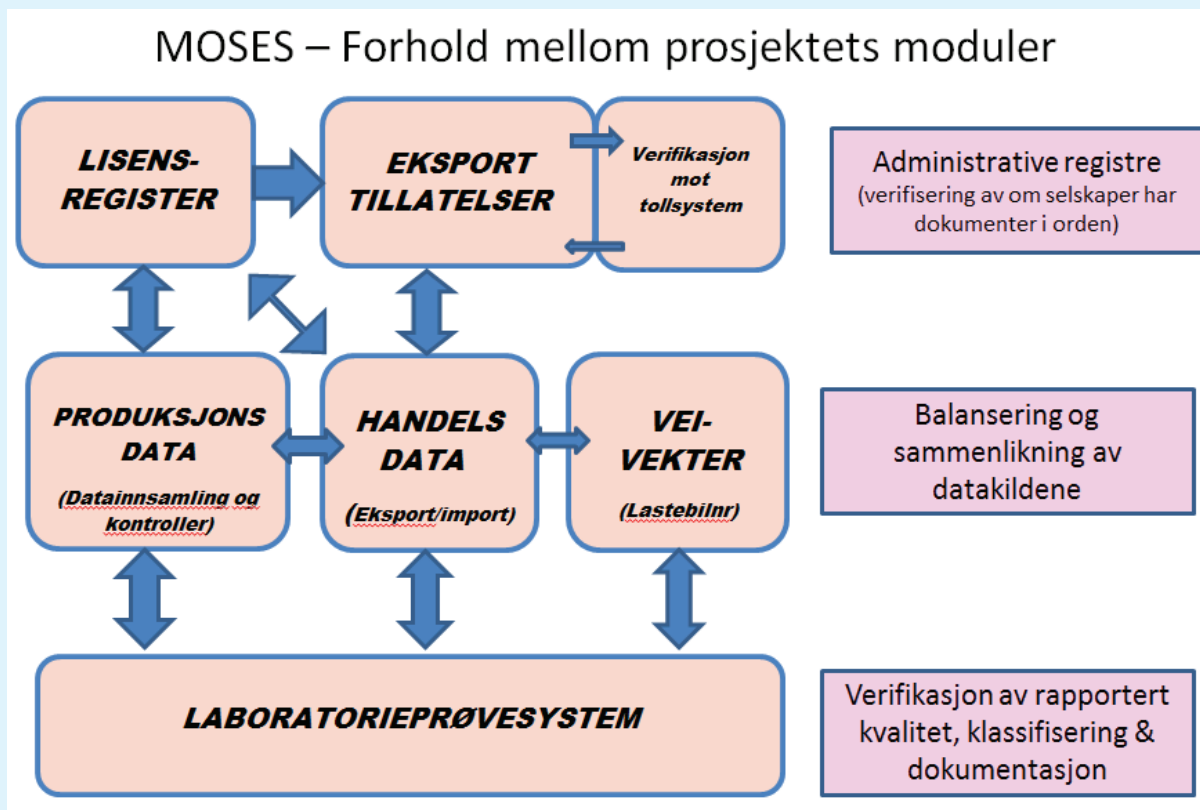
Tabila Mazhamo viser frem MOSES Cadastreservere til Hans Kristian Østereng

Leder for arbeidsgruppe 5, Joseph Tembo (CSO) flankert av Vibeke O Nielsen (SSB) og Shadrack Sikaonga (MMMD)

Kort om MVCMP (Mineral Value Chain Monitoring Project)

I desember 2013 lander Hans Kristian Østereng og Julie L. Hass for første gang på Kuanda Int airport i Lusaka. Oppdraget fra den Norske Ambassaden lyder: Kan dere finne ut hvor det blir av alt det zambiske kopperet? Og betaler gruvene riktige (nok) skatter?

Det var starten på et samarbeid mellom zambiske myndigheter og SSB. Fokus ble på et nytt hel-elektronisk system for innhenting av produksjonstall fra hver gruve. System skulle følge “one source, multiple use”-prinsippet. Kvaliteten av tallene skulle sikres ved en avansert ‘balansering’ med data fra ulike kilder:

- gruverapportene (produksjon, handel, import/eksport, varebeholdning)
- utenrikshandel
- brovekter (mengedata fra veiing av lastebiler som frakter kopperprodukter)
- LAB-tests (produktanalyser fra ulike steder på vei ved alle vareleveranser)
- samkjøring av data fra foretaksregisteret (PACRA), fra skatteregisteret og fra lisensregisteret.

Dette systemet ble kalt Mineral Output Statistical Evaluation System eller MOSES.

Seks zambiske institusjoner er involvert: Zambia Revenue Authority (ZRA), Ministry of Mines and Mineral Development (MMMD), Central Statistical Office (CSO), Road Development Agency (RDA), Zambian Bureau of Standards (ZABS), Patent And Company Registration Agency (PACRA) og Road Transport and Safety Agency (RTSA). ZRA har sekretariatet og koordineringsansvaret.

Flyktningstatistikk

Behovet for bedre statistikk om flyktninger ble aktualisert gjennom flyktningkrisen i 2015.

I samarbeid med FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) utarbeidet SSB i 2015 en rapport om utfordringer knyttet til innsamling, produksjon og formidling av statistikk om flyktninger og internt fordrevne personer. Rapporten ble presentert og diskutert på det årlige møtet i FNs statistiske kommisjon (UNSC) i New York. Dette var første gang siden FNs statistiske kommisjon ble etablert i 1947 at flyktningstatistikk ble tatt opp som egen sak på det årlige møtet. I rapporten ble det vist til gode eksempler på samarbeid mellom statistikkbyråer og innvandringsmyndigheter, og hvordan dette kan ha overføringsverdi til flere land. Norge ble trukket frem som et eksempel på et land hvor flyktningstatistikken inngår som en integrert del av den øvrige migrasjons- og befolkningsstatistikken. Rapporten pekte på at det dag hverken foreligger internasjonale regelverk eller anbefalinger for flyktningestatistikk. FNs internasjonale anbefalinger på migrasjonsstatistikk fra 1998 omtalte asylsøkere og flyktninger i liten grad og omtalte ikke internt fordrevne flyktninger i det hele tatt.

Resultater i 2016

- Etablert et mandat for gruppens arbeid
- Ekspertgruppen hadde sitt første møte i København

Fakta

Prosjekt:	Internasjonale anbefalinger for flyktningstatistikk
Partner	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)
Tidsperiode	2015 og framover
Formål	Bidrag til arbeid med å for bedre internasjonal flyktningstatistikk
Stikkord	FNs statistikkommisjon, FNs Høykommissær for flyktninger, Internasjonale anbefalinger

FNs Statistikkommisjon vedtok at Norge og UNHCR skulle videreføre arbeidet med å utarbeide internasjonale anbefalinger for flyktningstatistikk. Dette ble konkretisert på kommisjonsmøtet i 2016, og Norge ble, sammen med UNHCR og Eurostat, bedt om å lede en ekspertgruppe som skal utarbeide disse. Fravær av et internasjonalt rammeverk for utvikling av statistikk over mennesker på flukt skaper usikkerhet om nasjonale og internasjonale tall. Hovedformålet med disse anbefalingene vil være å få på plass et bedre samarbeid mellom UNHCR, migrasjonsmyndighetene i de enkelte land og statistikkbyråene. Ekspertgruppen vil også komme med anbefalinger for hvordan det kan utarbeides bedre statistikk over internt fordrevne flyktninger. Ekspertgruppen hadde sitt første møte i København 7-8 november 2016, neste møte vil avholdes i Oslo i april 2017. En egen gruppe som skal arbeide med en teknisk rapport om internt fordrevne flyktninger ble opprettet. Denne gruppen ledes av Joint Internal Displaced Persons Profiling Service (JIPS), The Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) og Norge (SSB).

SSBs direktør Christine Meyer åpner det første ekspertmøte om flyktningstatistikk. Møtet ble holdt i København 7.-8. november 2016.

Fattigdom og matsikkerhet

Analysen av forbruksundersøkelsen i Sudan i 2016 ble en milepæl i arbeidet for effektivisering av matsikkerhets- og fattigdomsanalyser.

Siden 2009 har SSB jobbet for at måling av fattigdom og matsikkerhet basert på forbruksundersøkelser skal gjøres samtidig. Det begynte med analysene av husholdningsundersøkelsen i Sudan i 2009. Først gjorde en konsulent fattigdomsanalysen, etterfulgt av en felles fattigdomsworkshop med begge de sudanske statistikkbyråene hos SSB noen måneder etterpå. Etter en tid var de samme personene med på å gjøre en matsikkerhetsanalyse hos FAO i Roma.

I 2016 gjorde Central Bureau of Statistics (CBS) i Sudan selv prosessen fra datainnsamling til analysen. CBS har analysert fattigdom og matsikkerhet parallelt med hjelp fra en analytiker fra World Food Programme (WFP) og flere SSB-medarbeidere. Innslaget av ekstern teknisk bistand er fortsatt høyt, men det er tatt et stort skritt i ønsket retning.

Hvorfor er dette viktig?

Det er tre svar. Det ene er effektivitet. Det andre er kvalitet. Det tredje er eierskap.

For å ta effektivitet først: Den største jobben med begge analysene er å tilrettelegge forbruksdata til bruk til i analysene. Forbruksdata er komplisert å samle inn. Man skal beregne verdien på alle varer man har kjøpt, og matvarer er ekstra vanskelig. De som intervjues blir bedt om å beregne hvor mye husholdningen deres har spist av hver enkelt matvare over en tidagers periode, målt i både vekt og verdi. I tillegg skal de skille mellom egen produksjon, kjøp og gaver. I tilfellet Sudan gjelder det 200 matvarer, og man kan bruke 21 forskjellige måleenheter for mengde. Dette inkluderer kilo og liter, men det gjør også haug, kopp, bøtte og bunt. For husholdningen er det viktig å kunne svare med det målet de faktisk bruker, men etterpå er det en komplisert kabal å omgjøre alt til kilo. Og når et svar er helt urealistisk må man endre dette til hva som er mest sannsynlig riktig svar. Når denne jobben er gjort, er man tidsmessig nesten i mål med begge analysene.

Noen av damene i analyseteamet: Fv. Ellen Cathrine Kiøsterud (SSB), Huda Sati, Huda Osman, Hala Issa og Enaam Muatsfa fra CBS og Janne Utkilen (WFP).

Fakta

Prosjekt	Fattigdom og matsikkerhet, en del av Sudan prosjektet.
Sentrale partnere	World Food Programme (WFP), Norcap, Sudan Central Bureau of Statistics (CBS)
Tidsperiode	Fra 2009
Formål	Bedre kvalitet og kostnads effektivitet på rapportering av fattigdom og matsikkerhet
Stikkord	Fattigdom, matsikkerhet, FN, SDG

Resultater i 2016

- Treparsamarbeid WFP, CBS Sudan og SSB
- Parallell analyse av fattigdom og matsikkerhet
- Første resultater av kobling tilgjengelige

Den tekniske arbeidsgruppen i CBS diskuterer analyseplaner sammen med SSB

Det er SSBs erfaring at mye av denne jobben blir gjort to ganger der fattigdom og matsikkerhet analyseres separat. Den blir først gjort for fattigdom ettersom fattigdomsmålet ofte er hovedmålet med undersøkelsen. Så må det jobbes videre med for å gjøre matsikkerhetsanalysen etterpå. Man kan spare masse tid – og dermed penger - på å gjøre det kun én gang. Fattigdom fokuserer mest på verdi, selv om de også bruker vekt og kalorier, mens matsikkerhet trenger mer detaljer i vekt og kalorier fordi kaloriene er hovedmålet. Det er hovedgrunnen til at det må gjøres mer arbeid med dataene. Flere omganger med dataeditering kan føre til at noen av indikatorene som skulle vært helt like, blir litt forskjellige. Forskjellene er ikke nødvendigvis signifikante, men når man sitter med to tall for det samme som ikke er helt like, så begynner brukerne av statistikken å lure på hva de skal tro på.

Og da er vi over på kvalitet. For dersom de testene som gjøres for å kvalitetssikre matsikkerhetsanalysen blir gjort før fattigdomsanalysen er ferdig, så ender man med et bedre testet datasett til fattigdomsanalysen. Og siden testing tar tid og kunnskap, og tid er en begrenset ressurs, så vil innsatsen til begge analysene forbedre resultatet for den andre.

Det tredje argumentet er eierskap. Når Verdensbankens konsulenter tradisjonelt beregner fattigdom, så er det det de gjør. Når WFP sine konsulenter gjør matsikkerhetsanalyse, så gjør de bare det. Når statistikkbyrået ønsker begge samtidig og inviterer fagfolk inn fra begge

Janne Utkilen (WFP), Huda Osman og Huda Sati fra CBS

leirer for å hjelpe til, så kan arbeidet samkjøres. Og når statistikkbyrået selv er aktive i analysen, så får folk i organisasjonen selv sett og lært av svakheter i undersøkelsen. Det legger forholdene til rette for forbedringer i neste runde. Så langt har vi ikke kunnet måle dette, men erfaringene i Sudan er at forhold som bare sto nevnt i rapporter skrevet av eksterne konsulenter etter 2009-runden i for liten grad ble tatt med i forbedringene til denne undersøkelsen. I tillegg til prinsippet om at nasjonal statistikk bør forankres i det nasjonale statistikksystemet, derfor har det også direkte innvirkning på kvaliteten.

Eierskap i det nasjonale statistikkbyrået og samkjøring av analysene har vært målet for arbeidet som SSB har deltatt i årene mellom 2009 og 2016. WFP er med på ideen, og i 2016 har altså CBS i Sudan greid å få til begge deler på en gang.

Metoder for å øke kvaliteten på helsedata

Et administrativt system for rapportering av helsedata er sentralt for å få informasjon om et lands tilbud av helsetjenester. Ut fra et slikt register kan det trekkes informasjon som bidrar til et kunnskapsbasert beslutningsgrunnlag. Data fra et slikt register kan også brukes til å styre ressurser, overvåke og ikke minst forbedre helsetjenester i et land. Selv om helsedata er viktig for å utvikle et godt helsetilbud er det mange lavinntektsland som har store utfordringer når det kommer til datakvalitet.

DHIS2 (District Health Information System 2) er et system for å samle inn helsedata og brukes i nesten 50 land. DHIS2 tilbyr en IT-løsning som dekker alt fra innsamling til publisering av data, og institutt for informatikk ved Universitetet i Oslo (UIO) har hatt en sentral rolle i utviklingen av dette. I løpet av 2016 ble den første versjon av et kvalitetsverktøy for DHIS2 lansert. SSB har gitt råd i utviklingen av dette kvalitetsverktøyet og hatt hovedansvaret for å utvikle en manual. Begge

Fakta

Prosjekt	Bedre datakvalitet på helse data
Sentrale partnere	Ministry of Health i Malawi, Institutt for Informatikk i UIO og WHO
Budsjett 2016	400 000 NOK
Donor	Norad
Tidsperiode	2016
Formål	Bidra til at DHIS2 systemet tilbyr et bedre system for å øke datakvalitet
Stikkord	Helse, datakvalitet, DHIS2

deler er nå tilgjengelig for alle DHIS2 brukere, og gjør det lettere for brukere å forbedre datakvaliteten.

Datakvalitet på DHIS2 akademi

Kunnskapen om det nye kvalitetsverktøyet er begrenset i brukerlandene. Til nå er den kun installert i noen få land. For å gjøre verktøyet mer kjent har SSB lagt planer for å presentere det nye kvalitetsverktøyet på et DHIS2-akademi i 2017. Det er viktig å huske at DHIS2 er en teknisk løsning, og at det ofte er andre institusjonelle faktorer som også spiller en avgjørende rolle for kvaliteten på data.

Selvevaluering

Et datainnsamlingssystem har ofte forbedringspotensial når det kommer til datakvalitet. I Malawi har SSB bistått Ministry of Health med å gjennomføre en selvevaluering av deres Health Management Information System (HMIS). Selvevalueringen er basert på internasjonale retningslinjer, og sluttrapporten gir Malawi gode innspill for videre satsning for å forbedre datakvalitet for deres HMIS.

Publiserte rapporter på forbedring av helsedata

I løpet av 2016 klargjorde og publiserte SSB tre rapporter på forbedring av helsedata:

- Statistics Norway. Documents 2017/4. Manual for the DHIS2 quality tool: Understanding the basics of improving data quality
- Statistics Norway. Documents 2017/5. Improving health data quality: Recommendations and guidelines. Based on the case of the Health Management Information System in Malawi and DHIS2
- Statistics Norway. Documents 2017/3. The Health Management Information system in Malawi: Assessment of data quality and methods for improvements

De siste årene har SSB jobbet med Institutt for Informatikk ved Universitet i Oslo og World Health Organization (WHO) for å evaluere HMIS data i Malawi. Basert på erfaringer herfra så har hovedfokus for samarbeidet vært å forbedre datakvaliteten på HMIS i lavinntektsland generelt. Hele produksjonsprosessen fra dataregistrering ved klinikkene til publisering er evaluert, og

konkrete råd og tiltak til forbedringer av datakvalitet er gitt. Den tekniske løsningen DHIS2 er god, men allikevel er institusjonelle faktorer fortsatt sentralt for å øke datakvaliteten. Dette går spesielt på ansvarsfordeling i datainnsamlingssystemet og at det arbeides systematisk helt fra dataregistrering til publisering. Forbedring av datakvalitet er en prosess som krever lang og målrettet innsats.

Resultater i 2016

- Manualen for DHIS2 kvalitetsverktøy er publisert
- Selvevaluering av HMIS systemet i Malawi gjennomført og dokumentert i rapport

Bærekraftsmålene

Post2015 Agendaen med sine 17 utviklingsmålene og 169 delmål ble vedtatt av FNs generalforsamling høsten 2015. FNs statistiske kommisjon har satt ned en Inter-Agency Expert Group (IAEG) som består av FNs egen sektororganisasjoner og representanter for verdens nasjonale statistikkbyråer, og har som mål å utarbeide et forslag til indikatorer som så skal vedtas på FNs statistiske kommisjons møte i februar/mars 2017. SSBs seksjon for internasjonalt utviklingssamarbeid har jobbet opp mot IAEG. Seksjonen har deltatt på den siste konferansen i Genève 2016, og vil delta i det videre arbeidet i 2017 både på det første World Data Development Forum og det årlige møtet i FNs statistiske kommisjon.

Samtidig har seksjonen arbeidet aktivt med å bygge opp kompetanse i søsterorganisasjoner som ASEANs statistiske kontor og Palestine Central Bureau of Statistics (PCBS). Dette arbeidet har hatt et dobbelt fokus.

Engasjert arbeid for å identifisere kilder til SDG-indikatorene i PCBS

For det første har vi lagt vekt den nasjonale prosessen for å komme fram til hvordan det nasjonale statistikkbyrået kan lede, koordinere og kvalitetssikre arbeidet i de nasjonale statistikkssystemene. For det andre har fokus vært på det tekniske, det vil si hvordan statistikkbyråene kan sikre at indikatorene samles inn i henhold til internasjonale standarder og anbefalinger.

IAEG har utviklet 241 indikatorer, men fortsatt er bare om lag 160 indikatorer klare for å fremmes og vedtas av FNs statistiske kommisjon vinteren 2017.

Norge med Erna Solberg i spissen var et av 20 land som allerede på FNs High Level Political Forum sommeren 2016 la frem en rapport om hvordan Norge skal arbeide for å nå Bærekraftsmålene fram mot 2030. Ansvaret

for gjennomføringen ligger hos de ulike departementene fordelt etter hvor målene naturlig hører hjemme. Finansdepartementet har ansvaret for den samlede beskrivelsen av oppfølgingen i nasjonalbudsjettet.

Generisk bedriftsregister

SSB har i alle år fått henvendelser om hjelp til å lage registre – både administrative og statistiske. Da UN Economic Commission for Europe (UNECE) i 2015 gav ut «Guidelines for statistical business registers» samtidig som SSB hadde et registerprosjekt gående i Kirgisistan, ble det bestemt å utvikle en teknisk løsning for et generisk bedriftsregister som kan gjenbrukes i andre partnerland. Strategien har vært å utvikle en hovedversjon der UNECEs retningslinjer blir fulgt til punkt og prikke, og å utvikle en nasjonal versjon i Kirgisistan dersom National Statistical Committee of Kyrgyzstan (NSC) hadde spesielle krav eller ønsker ut over standarden.

Med hjelp av NSC og UBOS (Uganda Bureau of Statistics) ble det i løpet av våren skrevet en kravspesifikasjon for systemet, og over sommeren ble det holdt en anbudsrunde for IT-utviklingen. Et kirgisisk IT-firma vant, og utviklingen av systemet er nå godt i gang.

Generelle krav

Den tekniske registerløsningen skal kunne gjenbrukes i stadig nye land, og dette setter en del krav til løsningen: Den må både følge retningslinjene til UNECE og være fleksibel. I tillegg skal det ikke være komponenter som innebærer ekstra lisenskostnader for partnerlandene. Løsningen utvikles i programmeringsspråket C# og kjøres på Microsofts webserver - Internet Information Server. Databaseløsningen i bunnen er valgfri.

Utviklingsmetodikk og samarbeid

En av utfordringene i prosjektet er de geografiske avstandene, interessentene befinner seg i tre forskjellige verdensdeler. Prosjektet er organisert på følgende måte for å sikre fremdrift på tross av dette – med «Smidig»-utvikling som en underliggende filosofi:

- I Kirgisistan har IT-utviklerne og NSC regelmessige «sprint»-møter hvor de diskuterer detaljene for neste «iterasjon» (bolk av programvaren som skal utvikles). I tillegg leveres også testrapport for forrige/tidligere iterasjoner.

Fakta

Prosjekt	Generisk bedriftsregister Sentrale partnere National Statistical Committee, Kyrgyzstan, Uganda bureau of statistics
Budsjett 2016	NOK 970.000
Donor	Utenriksdepartementet
Tidsperiode	2010 – 2017
Formål	Gjenbrukbart statistisk bedriftsregister
Stikkord	Register

- SSBs representant i Kirgisistan holder SSB informert om beslutninger som blir tatt på møtet (for å sikre at UNECEs anbefalinger fortsatt følges).
- Det er satt opp en test-server slik at alle involverte kan følge med på utviklingen.
- Prosjektmedlemmet i Oslo har tilgang til kildekode slik at hun også kan følge med på den mer tekniske siden.

Andre oppdragsprosjekter

Vital statistics

SSB har i 2016 fortsatt arbeidet med å utvikle en rapportmal med retningslinjer for publisering av statistikk basert på data fra sivile registre. Det har i de siste årene vært mye oppmerksomhet rundt det å etablere bedre fødsels- og dødsregistre. Produksjon av statistikk av disse dataene kan bidra til økt oppmerksomhet rundt styrker og svakheter i systemene og viser registeransvarlig at dataene blir brukt.

Mange land har overfor FNs regionale økonomiske kommisjoner uttrykt behov for praktiske retningslinjer for hvordan slik statistikk bør produseres og publiseres. SSB har de siste årene vært aktivt involvert i det internasjonale arbeidet på feltet, og UN Economic Commission for Africa (UNECA) og Economic and UN Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP) henvendte seg derfor til oss og ba om hjelp i 2015. I juni 2016 deltok SSB på en workshop i Addis Abeba hvor førsteutkastet av malen og retningslinjene ble diskutert.

Fakta

Prosjekt:	Civil registration and vital statistics (CRVS) /Befolkningsregistrering og befolkningsstatistikk
Partner	UNECA, UNESCAP, Verdensbanken
Regnskap 2016	50 000 NOK
Donor	Egenfinansiert/konsulentoppdrag for seksjonens ansatte
Tidsperiode	2016
Formål	Forbedret kunnskap om fødsler og dødsfall fra det offentlige registrerings systemet.
Stikkord	Vital statistics/Befolkningsstatistikk

Rapporten vil bli publisert i første kvartal 2017. Det er forventet at SSB vil bidra til opplæring av landene i form av workshops som oppfølgingsaktivitet.

SSBs ansatte har privat også utviklet bakgrunnsmateriale for statistikkmodulene i et e-læringskurs om civil registration and vital statistics (CRVS) som Verdensbanken koordinerer. Kurset vil antakelig bli tilgjengelig i 2017. Innlegg på internasjonale møter og konferanser har også vært etterspurt, og SSB ansatte har deltatt på privat initiativ der dette har vært mulig.

Deltakere på møte om Vital Statistics i Addis Abeba i juni. Helge Brunborg deltok for SSB.

Elektroniske verktøy for datafangst på WWW

I forbindelse med et mulig datafangstprosjekt i Ghana søkte SSB om et to-ukers prosjekt for å evaluere mulige hyllevareløsninger for selv-administrerte spørreskjema på nett. Konklusjonen ble at det finnes lite av slike verktøy der ute, og at de som finnes enten ikke har bra nok funksjonalitet, eller de har for høy brukerterskel.

Blaise ble ansett som det beste alternativet. Dette er et «mix-mode»-verktøy som kan brukes både til intervju og punching fra papirskjema, og det er derfor mulig å bruke samme verktøy til alle typer datafangst. Hovedankepunktene mot Blaise er høye kostnader og en relativt høy brukerterskel.

SurveyMonkey ble ansett som det beste alternativet dersom man er villig til å bruke sky-løsninger. Dette er et svært avansert verktøy samtidig som det er lett å ta i bruk. Ulempen er at også dette er relativt dyrt.

Fakta

Prosjekt	Elektroniske verktøy til datafangst
Sentrale partnere	Ingen
Donor	Norad
Tidsperiode	Desember 2016
Formål	Gi råd til samarbeidsland i valg av verktøy for datafangst
Stikkord	Elektronisk datafangst

Olje for Utvikling (OfU)

På slutten av 1960-tallet ble det gjort store petroleumsfunn på norsk sokkel. Norge har i løpet av de siste 50 årene opparbeidet seg erfaring med å forvalte oljeressurser på en måte som fremmer bærekraftig økonomisk vekst og velferd. Denne kompetansen ønsker Norge å dele med andre land gjennom Olje for Utviklingsprogrammet (www.norad.no).

Statistisk sentralbyrå (SSB) har som en følge av petroleumsaktiviteten tilpasset eksisterende statistikk og utviklet nye statistikker. Dette er helt nødvendig for å dekke petroleumssektoren på en tilfredsstillende måte. SSB bidrar på denne måten til at samfunnet får informasjon om investeringer, omsetning og miljøkonsekvenser av petroleumssektoren. Statistikk bidrar og legger til rette for økt grad av kunnskapsbasert samfunnsplanlegging, noe som igjen fører til at ressursene kan forvaltes på en forsvarlig måte. Åpen, tilgjengelig og uavhengig informasjon om petroleumssektoren er en utfordring i mange land, og SSB har derfor blitt bedt om å bidra til utvikling av petroleumsrelatert statistikk under OfU-programmet. Målet er at mer tilgjengelig informasjon skal bidra både til bedre forvaltning av oljeressursene og ansvarliggjøring av styresmaktene i landet.

SSB har i dag tre pågående statistikkprosjekter under Olje for Utvikling paraplyen i Uganda, Ghana

- I Uganda har SSB siden starten av 2015 vært en av samarbeidsinstitusjonene, og statistikkprosjektet ligger under finanspilaren. Samarbeidspartner er Uganda Bureau of Statistics (UBOS).
- I Ghana ble kartleggingen for et Olje for utviklingsprosjekt på statistikk startet opp i 2015. I løpet av 2016 har det vært flere aktiviteter på prosjektet. Per i dag er ikke SSB en del av programavtalen, men ny programavtale skal forhandles i løpet av 2017. Samarbeidspartner er Ghana Statistical Services (GSS).

- I Kenya har SSB vært med på en kartlegging sammen med kenyanske myndigheter og OfU sekretariatet og planlagt et mulig samarbeid under Olje for Utviklingsprogrammet i Kenya.

Team OfU

Olje for Utviklingssekretariatet i Norge arrangerte i 2016 et Team OfU for de norske partnerne i programmet. Tema for samlingen var utforming av helhetlige programmer, og da spesielt muligheter, begrensninger og felles utfordringer på tvers av delprosjektene. SSB var representert, og dette var viktig både for å få faglig påfyll og for å bli kjent med andre aktører som man kan diskutere mulige samarbeid og utfordringer med.

Rapport: Oil and Gas statistics - The Norwegian Experience

Statistisk sentralbyrå og Olje for Utviklingssekretariatet har samarbeidet om en rapport om petroleumsrelatert statistikk i Norge. Rapporten vil bli publisert i løpet av 2017.

Rapporten vil gi lesere et innblikk i hvordan Statistisk sentralbyrå arbeider med petroleumsrelatert statistikk. Rapporten beskriver den norske erfaringen med utvikling av petroleumsstatistikk, ikke minst hvilke grunnleggende forhold som bør være på plass for god statistikkproduksjon. Rapporten er delt i to, hvorav første del er mer generell og gir en innføring i hvordan SSB har bygget opp et statistikkssystem som speiler aktivitetene på sokkelen og dens ringvirkninger for norsk økonomi, miljø og samfunnsliv. Siste del er mer teknisk, med konkrete eksempler på statistikkprodukter og i større grad tilpasset statistikkprodusenter.

NORCAP

SSB har siden 2010 hatt en avtale med Flyktninghjelpen om sekondering av SSB-personell til FN-operasjoner. Avtalen er organisert inn under Norcap-programmet, som er en beredskapsstyrke finansiert av det norske utenriksdepartementet, med formål å bistå FN. I 2016 ble 10 eksperter fra SSB sekondert til ulike FN-institusjoner, og oppdragene i 2016 varierte fra hjemmebasert arbeid i form av analyser og rapportskriving til ulike oppdrag i felt:

- En ekspert fra SSB har vært sekondert til World Food Programmes (WFP) regionale kontor i Kairo, Egypt for en lengre periode. Arbeidet har hovedsakelig omfattet analyse av matsikkerhet basert på nasjonale undersøkelser. Eksperten har bidratt til flere matsikkerhetsanalyser, både basert på nasjonale husholdningsundersøkelser (Armenia og Sudan) og basert på WFPs egen datainnsamling (Tadsjikistan og Irak). I tillegg har arbeidet bestått av kapasitetsbygging med fokus på SPSS kompetanse og analyse av matsikkerhet via kurs og annen opplæring av både kollegaer i WFP og i nasjonale statistikkbyrå i regionen.
- I Elfenbenskysten har to sekonderte SSB-medarbeidere undersøkt mulighetene for å bruke de to siste folketellingene (1998 og 2014) til å forbedre estimatet for statsløse personer i landet. Elfenbenskysten har anslagsvis 750 000 statsløse, det høyeste tallet i Afrika, men dette har vært basert på svært løse forutsetninger. Arbeidet ble gjort for FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) i samarbeid med Institut National de Statistique i Elfenbenskysten.
- I Kenya arbeidet to SSB-medarbeidere for UNHCR med kartlegging av antall statsløse, årsakene til statsløshet og de statsløses problemer. Arbeidet fokuserte i første omgang på personer med bakgrunn fra Pemba i Tanzania. Undersøkelsen er et ledd i UNHCRs generelle arbeid med å utvikle bedre metoder for måling av statsløshet.

Fakta

Prosjekt:	Samarbeid med Flyktninghjelpens Norcap-styrke
Partner	Flyktninghjelpen
Tidsperiode	2010 - Bistå FN
Stikkord	FN, Flyktninghjelpen

- Fire SSB-medarbeidere har utviklet et kurs i å lage og teste spørreskjemaer. Kurset er designet for Joint Internal Displaced Persons Profiling Service (JIPS) og ble testet ut med JIPS, Office for Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) og UNHCR i Genève i desember 2016. Målgruppen var folk som er involvert i utvikling av spørreskjemaer, men som ikke har faglig bakgrunn på området. Kurset varte i tre dager og involverte oppgaver basert på JIPS egne spørreskjemaer.
- I Irak har SSB bidratt til å gjennomføre to undersøkelser for å vise omfang og levekår for internt fordrevne flyktninger, en undersøkelse for Ministry of Displacement and Migration og en for myndighetene i Erbil. Begge undersøkelsene ble gjennomført av UNHCR og JIPS.
- I Kosovo gav to SSB-eksperter støtte til å lese inn data fra en kartleggingsstudie av internt fordrevne flyktninger. Formålet med undersøkelsen var å finne ut om det er systematiske forskjeller mellom ulike grupperinger og resultatene fra undersøkelsen blir brukt til å finne ut hvor det bør settes inn tiltak for å komme frem til varige bostedsløsninger. Ekspertene bidro også med støtte til å analysere resultatene fra undersøkelsen som ble gjennomført av JIPS/UNHCR i samarbeid med myndighetene i Kosovo og det serbiske kommissariatet for flyktninger.

Samarbeidet med Flyktninghjelpen/NORCAP er ikke et regulert SSB-prosjekt og SSB får ikke noe direkte økonomisk støtte til dette arbeidet. Samarbeidet er utformet slik at ansatte i SSB, via NORCAP, sekonderes til ulike oppdrag hvor FN-organisasjonene har behov for bistand. I perioden oppdraget gjelder tar de ansatte permisjon uten lønn fra SSB.

Hoveddelen av prosjektene for UNHCR, JIPS og UNFPA har vært korttidsoppdrag av 1-3 måneders varighet, mens sekonderingene til WFP har vært årsengasjementer.

Internasjonale møter

47. møte i FNs statistikk-kommisjon

Statistikk-kommisjonen behandler hvert år en rekke saker i henhold til et arbeidsprogram som tar for seg alle statistikkområdene, og dagsaktuelle saker. I 2016 var det særlig FNs nye bærekraftsmål, Sustainable Development Goals (SDG), som fikk mye oppmerksomhet.

En ekspertgruppe av statistikere hadde i forkant av statistikk-kommisjonens møte utarbeidet et forslag til indikatorer for de 17 mål og 169 delmål, vedtatt at FNs generalforsamling høsten 2015. FNs Generalforsamling hadde gitt Statistikk-kommisjonen frist ut mars 2016 til å komme med et sett indikatorer. Forslaget som ble fremlagt kommisjonen var en blanding av allerede kjente økonomiske og sosiale indikatorer, men også en relativt stor andel nye utforskede indikatorer, inkludert fagevalueringer av lovverk. Mange faglige innvendinger ble reist mot forslagene til indikatorer, og det var stor spenning knyttet til om statistikk-kommisjonen ville akseptere det foreslåtte indikatorsettet. Det var enighet om at indikatorsettet fortsatt var relativt uferdig, og mange var kritiske til både volumet, kvaliteten og gjennomførbarheten.

Norge la særlig vekt på at man må gjøre en større jobb for å sikre kvalitet, og at det bør være et krav at disse indikatorene produseres på en måte som gjør dataene internasjonalt sammenlignbare. Kommisjonen aksepterte indikatorsettet, men viste til at ytterligere forbedringer var nødvendig. Senere i 2016 ble det avholdet to møter i den internasjonale ekspertgruppen i hhv Mexico City og Genève hvor indikatorene ble ytterligere konkretisert (se og også eget kapittel om SDGene).

SSB og FNs statistikkdivisjon (UNSD) arrangerte et seminar om utvikling av Civil Registration and Vital Statistics (CRVS).

Årlig møte i PARIS21 5.-7. april

PARIS21 (Partnership in Statistics for Development in the 21st Century) er et globalt partnerskap som støtter utvikling av gode nasjonale statistikksystem og kapasitet for statistikk i lavinntektsland. Norge har vært medlem av partnerskapet siden starten i 1999, og gitt finansiell støtte fram til 2014. De siste par årene har det vært lite aktiv deltakelse fra Norge, men i år deltok Norad med en representant sammen med SSB (Irene Tuveng). Hovedformålet med Norads deltakelse var å lære mer om PARIS21 og annet utviklingsarbeid innen

statistikk, og var spesielt interessert i å vite hvordan PARIS21s arbeid var relatert til den pågående prosessen for indikatorer på bærekraftsmålene, data revolusjon-agendaen, andre aktuelle tema på feltet og SSBs arbeid for utvikling av nasjonale statistikksystem på landnivå.

Møtet presenterer og diskuterer relevante initiativ både på globalt, regionalt og landnivå for utvikling av statistikk som er nyttige å vite om for SSB og vårt utviklings-samarbeid, og samler sentrale aktører innenfor utviklingssamarbeid for statistikk både fra mottakerland, giverland, internasjonale- og regionale organisasjoner. I år var det spesielt interessant å høre mer om endringer i PARIS21 som følge av en evaluering gjennomført i 2015, involvering i arbeidet med bærekraftsmålene og GPSDD (Global Partnership for Sustainable Development Data) som nylig er etablert av FN.

Evalueringen av PARIS21 konkluderte med at partnerskapet stort sett fungerer godt, men det ble gitt noen anbefalinger for hvordan partnerskapet kan styrkes.

Tre hovedanbefalinger knyttet seg til;

- (1) styrke inkludering av styret og dets effektivitet,
- (2) styrke deltakelsen fra mottakerland og
- (3) styrke medlemmenes kunnskap om rettigheter og plikter som partnerskapet gir.

Disse anbefalingene har resultert i noen endringer som ble godkjent av hovedstyret i desember 2015 og som nå er gjennomført:

- Økt representasjon fra mottakerland i styret og særlig i hovedstyret.
- Økt representativitet i styret av regionale institusjoner (viktig særlig for rollen de spiller i forhold til SDGene) - Fornyet deltakelse i styret for 4 regionale institusjoner og 4 regionale banker. I tillegg er nå også de 4 regionale kommisjonene med i styret (UNECA, ECLAC, ESCAP og ESCWA).

De internasjonale organisasjonene WHO og UNESCO er byttet ut med UNDP og UNICEF da de sistnevnte er mer aktivt involvert i PARIS21s arbeid og SDG relatert arbeid.

FNs statistikk-kommisjon samlet i plenum.

PARIS21 har hatt flere aktiviteter på landnivå. Innenfor «advocacy»-området har de spesielt jobbet med «A Roadmap for Country-led Data Revolution» og nye datakilder til statistikkproduksjon. Agenda og dokumenter til det Årlige Møtet (ÅM) for PARIS21 finnes på: <http://www.paris21.org/annual-meetings-2016>

18. møte i Management Group on Statistical Cooperation (MGSC)

SSB deltok på det årlige MGSC-møtet i Eurostat i Luxembourg. MGSC er et forum for diskusjoner rundt statistiksamarbeid, og er viktig for donorkoordinering, oppstart av nye prosjekt og for generell erfarings- og informasjonsutveksling. Møtet blir organisert av Eurostat og statistikkbyrå fra det Europeiske Statistikksystemet og land som er kandidater til EU-medlemskap deltar. Møtet har et spesielt fokus på land EU samarbeider mye med (kandidatland og ikke-medlemsland øst for EU og sør for Middelhavet). I tillegg til diskusjoner om Eurostat's program og informasjon fra de deltakende landene, ble også tema som bærekraftsmålene og 2020-runden av folketellinger diskutert. I tillegg deltok SSB på et sidemøte om tema innen donorkoordinering.

Nordisk statistikermøte

Hvert tredje år møtes Nordens statistikere for å diskutere aktuelle tema. I år ble det organisert i Stockholm i august, og seksjon for internasjonalt utviklingssamarbeid deltok for første gang på flere år. Flere ulike tema ble diskutert hvorav mange var interessante også for det internasjonale arbeidet. En sesjon var viet det internasjonale utviklingssamarbeid spesielt. Her ble bidrag til bærekraftsmålene, hvordan internasjonalt arbeid kan brukes for å markedsføre statistikk overfor nye arbeidstakere og hvordan vi kan arbeide bedre sammen om statistikkbistand i Norden diskutert. Seksjonen

ser møtet som et nyttig fora for å få informasjon om hva som skjer på statistikkfronten, og for å knytte nye kontakter.

11th SPECA thematic working group on statistics

I November deltok SSB på det årlige møtet i «the thematic working group on statistics» i Astana, Kasakhstan. SPECA er FNs «Special Programme for the Economies of Central Asia». Tidligere har deltakerlandene inkludert hele forhennevende Sovjetunionen pluss Mongolia, men i år var kun medlemslandene representert (Kirgisistan, Kasakhstan, Aserbajdsjan, Tadjikistan og Turkmenistan i tillegg til internasjonale organisasjoner, SSB og Sveits' Statistikkbyrå). På programmet i 2016 var bærekraftsmålene og statistiske enhetsregistre med fokus på deltakerlandenes fremdrift i å utvikle indikatorer for målene og implementeringen av internasjonale anbefalinger for register (UNECE har nylig gitt ut «Guidelines for Statistical Business Registers». SSB presenterte sine planer for utviklingen av et generisk enhetsregister til bruk i partnerland.

IAEG-SDG i november 2016

SSB deltok på det fjerde møtet i ekspertgruppen for bærekraftsmålene – IAEG-SDG (Inter Agency Expert Group-SDG). Under ledelse av ekspertgruppen og gjennom mange konsultasjonsprosesser hadde det tidligere blitt enighet om omtrent 244 bærekraftsmålsindikatorer for de 169 SDG delmål og de 17 overordnede bærekraftsmål vedtatt av FN's generalforsamling høsten 2015. Av disse ble det enighet om at 156 indikatorer har gode metadata og data fra et akseptabelt antall land. For de øvrige 88 i indikatorene mangler det både metadata og data. IAEG gruppen skal nå oppsummere konklusjonene fra konferansen og legge den fram for FNs Statistiske kommisjon på deres møte tidlig i mars 2017.

Studiebesøk

SSB mottok 13 studiebesøk i 2016 fra 14 land og ASEANStat. De fleste studiebesøkene var fra land som vi har institusjonssamarbeid med, men det var også flere studiebesøk som var en del av planleggings- og forberedelsesprosessen for nye prosjekter. Et studiebesøk var en del av et prosjekt finansiert av Eurostat og koordinert av Expertise France.

Investeringsstatistikk innen olje og gass og nasjonalregnskap

I september var SSB vert for et studiebesøk fra Uganda Bureau of Statistics (UBOS). Temaet var nasjonalregnskap og investeringsstatistikk innen olje og gass. Studiebesøket er en del av olje for utvikling og samarbeidet mellom SSB og UBOS, og var rettet mot en gjennomgang av spørreskjemaet for investeringsstatistikk innen olje og gass, spesielt vurdert opp mot behovene til nasjonalregnskapet. Delegasjonen fra Uganda dro hjem igjen med et spørreskjema på investeringer innen olje og gass klart til å godkjennes av ledelsen ved UBOS.

ASEAN-landene på besøk i SSB

I slutten av mai kom en delegasjon fra medlemslandene i Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) til SSB for å diskutere publisering, overfø-

UBOS og SSB arbeider på spørreskjemaet. Fra venstre: Mr. Paul Okudi, Mr. Samuel Echoku, Ms. Kari-Anne Lund, Ms. Judith Nansereko, Mr. Nils Amdal (Mr. Peter Opio og Mr. John Aage Haugen ikke til stede)

ring av data til internasjonale organisasjoner og estimering av manglende data over to dager. Deltakerne var fra Kambodsja, Indonesia, Laos, Malaysia, Myanmar, Thailand, Vietnam, Singapore og ASEANStat i tillegg til en representant fra prosjektet. Besøket var andre del av et studiebesøk som startet med et todagersbesøk til CBS i Nederland, og var en del av prosjektet 'Technical Cooperation for the EU-ASEAN Capacity Building Project for monitoring Integration Progress and Statistics (EU-ASEAN COMPASS)' som er finansiert av Eurostat.

Gjester	Dato	Tema
Kirgisistan	Februar/mars	Foretaksregister
Sudan	April	Nasjonalregnskap
Sør-Sudan	April	Årsmøte og teknisk modelltrening
ASEAN-land	Mai/juni	Publisering
Ghana	Mai/juni	Planlegging av prosjekt
Sudan	Juni	Foretaksregister
Sør-Sudan	Juni	Modellseminar
Sudan	August	Konsumprisindeks
Kenya	September	Planlegging av prosjekt
Uganda	September	Investeringsstatistikk
Sør-Sudan	November	Makroøkonomisk prognoser
Ukraina	Desember	Planlegging av prosjekt
Kirgisistan	Desember	Avslutning av prosjekt/signering av MoU

Året i tall

Det statistiske bistandsarbeidet i SSB omfattet 16 årsverk. Det ble gjennomført 64 korttidsoppdrag fordelt på 121 ukesverk som involverte medarbeidere fra hele SSB. SSB hadde tre langtidskonsulenter i Zambia, Kirgisistan og Sør-Sudan, to av dem var ute deler av året, og dette utgjorde 119 ukesverk.

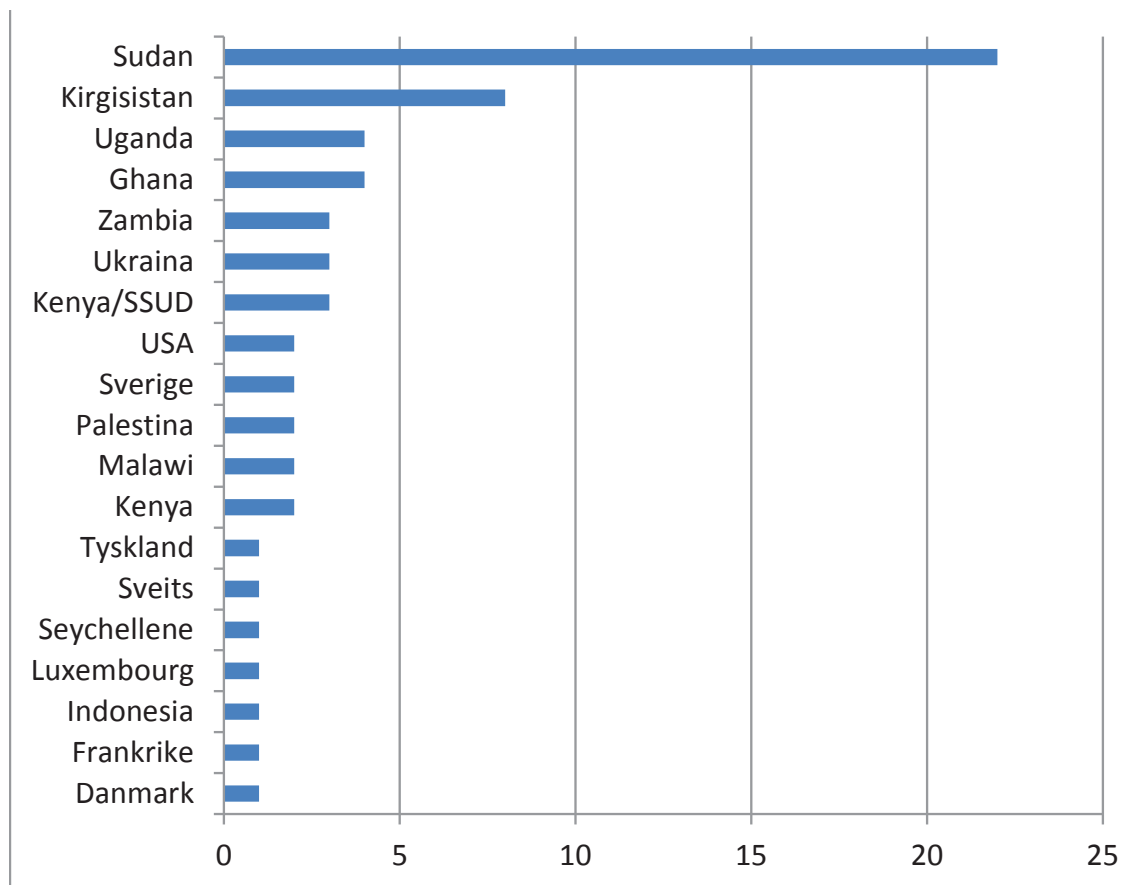
Aktiviteter

Antall årsverk	16
Antall studiebesøk	13
Antall korttidsoppdrag	64 (121 ukesverk)
Antall langtidsoppdrag	2,5 stk (119 ukesverk)

Regnskap 2016

	NOK
Sør-Sudan- Makro	3 005 000
Sør-Sudan - Statistikk	36 000
Kirgisistan - Statistikk	3 705 000
Kirgisistan - Register	970 700
Zambia	3 389 000
Sudan	4 104 200
Malawi - NSS	373 400
Malawi - NSO	219 000
Uganda _ Oljedirektoratet	993 700
Oppdrag under rammeavtalen	3 982 000
Andre oppdrag	744 300
	21 522 300

Antall korttidsoppdrag

Seksjon for Internasjonalt utviklingssamarbeid:

Medarbeidere per 1.1.2017

 Irene Tuveng Seksjonssjef Epost: irene.tuveng@ssb.no	 Kristin Lundby Seniorrådgiver Epost: kristin.lundby@ssb.no Fagområde: Administrative oppgaver, regnskap
 Anne Abelsæth Seniorrådgiver Epost: anne.abelsaeth@ssb.no Fagområde: IT	 Per Schønning Seniorrådgiver Epost: per.schoning@ssb.no Fagområde: Landkoordinator for Sudan
 Astrid Mathiassen Forsker Epost: astrid.mathiassen@ssb.no Fagområde: Matsikkerhet- og fattigdomsanalyse	 Robin Choudhury Seniorrådgiver Epost: robin.choudhury@ssb.no Fagområde: Koordinering av prosjektene for Sør Sudan og Ghana, makroøkonomiske modeller
 Ayfer Storrud Seniorrådgiver Epost: ayfer.storrud.ssb@gmail.com Fagområde: Langtidskonsulent i Kirgisistan	 Siv Irene Pedersen Rådgiver Epost: siv.irene.pedersen@ssb.no Fagområde: Landkoordinator for Ukraina, bærekraftsmål og økonomisk statistikk
 Bjørn Getz Wold Seniorrådgiver Epost: bjorn.wold@ssb.no Fagområde: Bærekraftsmål, husholdningsundersøkelser og fattigdomsanalyser	 Stein Opdahl Seniorrådgiver Epost: stein.opdahl@ssb.no Fagområde: Landkoordinator for Mosambik
 Ellen Cathrine Kiøsterud Seniorrådgiver Epost: ellen.kiosterud@ssb.no Fagområde: Landkoordinator for Etiopia, matsikkerhet- og fattigdomsanalyse, husholdningsundersøkelser.	 Vebjørn Aalandslid Seniorrådgiver Epost: vebjorn.aalandslid@ssb.no Fagområde: Landkoordinator for Malawi og Kenya, internasjonal flyktningstatistikk
 John Åge Haugen Seniorrådgiver Epost: johnage.haugen@ssb.no Fagområde: Landkoordinator for Uganda, økonomisk statistikk og personstatistikk	 Vibeke Oestreich Nielsen Seniorrådgiver Epost: vibeke.nielsen@ssb.no Fagområde: Landkoordinator for Kirgisistan og Zambia, registerbasert statistikk, analyse
 Hans Kristian Østereng Seniorrådgiver Epost: hko99136@gmail.com Fagområde: Langtidskonsulent i Zambia	 Wibeke La Mond Rådgiver Epost: wibeke.la.mond@ssb.no Fagområde: Administrative oppgaver
 Kristian Lønø Seniorrådgiver Epost: kristian.lono@ssb.no Fagområde: IT	

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:

Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:

Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no

Internett: www.ssb.no

Telefon: 62 88 50 00

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway